

1725

7

5

DISPUTATIO INAUGURALIS
DE

**NOMINATIONE
AVTORIS IN CRI-
MINALIBVS,**

QVAM
DIVINA ANNVENTE GRATIA
ET

*INDVLTV MAGNIFICI JCTORVM
ORDINIS*

IN ALMA ET PERANTIQVA HIERANA
PRO

**DIGNITATE DOCTORALI
RITE OBTINENDA**

DIE ANNO M DCC XXV.
IN AVDITORIO JCTORVM MAJORI HORIS
CONSVETIS

PUBLICÆ DISQVSSIONI SVBMITTIT

AVTOR

GEORG ADOLPH KÜRZEL,

Advoc.

ERFORDIÆ,
TYPIS GROSCHIANIS, ACAD. TYPOGR.



NOMINATIONE
AUCTORIS IN CR
MINA

DIVINA ANTIQVE
INDIPEN MAGNIFICI PCTORUM
ORINA
IN AEM ET PRANTICA HERBA
PRO

BIGNITATE DOCTORALI
SITTE OPHINENDI
IN A DHOLOGIUM
GUSTISS
PREFICE DIGNISSIMI

AUTOR
GEORG ADOLPH KURZEL

ERORDIA
THE GROSCHANS, Acad. Theob.





CAP. I.
DE NOMINATIONE AVTORIS IN GENERE
EJVSQVE INDOLE.

§. I.

Presentantibus nobis, quali specimine inauguralis vice in publicum prodiremus, in mentem statim venit materia, quam nonnullis abhinc annis casu aliquo in foro nobis singulari obviente, jam tum huic labori & tempori destinavimus, Nominationis auctoris in Criminalibus regulariter cessantis, nihilominus tamen aliquando etiam felici cum successu locum obtinentis; Dum verò eam discutiendam sumimus non abs re erit, quid in genere sub voce Nominationis auctoris intelligamus, brevibus præmittere.

§. II.

Nominatio auctoris est actus judicialis, quo is, qui in judicio sive civili sive criminali convenitur, indicat alium tanquam causam obligationis in litem deductæ, eo consilio & fine, ut vel omnimodo à lite dimittatur, vel ad minimum incommoda obligationis imminuantur.

A 2

§. III.

§. III.

Ex præmissa hac definitione abunde elucescit, nos Nominationis auctoris vocabulum in sensu latiori accipere, ita ut sub ambitu suo & actiones reales & personales ad-eoque & ipsa delicta complectatur. Equidem incongruum non nemini videri posset, nos hunc terminum nimis late extendere, cum alias nominatio auctoris plerumque solummodo ad actiones reales applicari soleat; sed quicquid hujus rei sit, nos in ea subsistimus sententia talem modum loquendi sibi & in actionibus realibus & personalibus & hinc etiam in delictis locum vindicare posse. Quod in actionibus realibus locum tueatur, non operæ pretium foret, prolixis inculcare, quum hoc labore satis superque defunctus sit Dn. Lauterbachius in *pecul. Disputazione ad L. 2. C. ubi in rem actio exerceri debeat*. Actionibus tamen personalibus, imò & delictis hunc terminum convenire, suadet ipse conceptus Nominationis & Auctoris, è quibus duobus constat idea Nominationis auctoris. Nominari enim in jure dicitur omnis, ad quem quacunque etiam ex causa provocatur, vel qui sub certa qualitate designatur. Sic nominari dicuntur ii, qui presentes sistuntur, & juris Pontificii scriptores tradunt, jus patronatus habere, illudque exercere idem esse ac nominare designandum. Sic nominari & isti dicuntur, qui ut conficii & participes facinoris à reis apprehensis indicantur. *L. 2. ff. de bon. cor.* Sic is, qui expressè exheredatus est, scilicet; nomine vel pronomine vel cognomine simul adscripto, nominatim exheredatus, sive nominatus dicitur in *L. 1. ff. de lib. & postb.* Porro nominati vocantur magistratus, Professores, tutores, aut alij, qui ad munera publica aliquo suggerente vocantur. *L. 11. & 13. ff. ad municip. L. 14. C. de ex-cess. Tut. L. 2. ff. de Fidej. & nominatoribus & her. L. un. C. de potioribus ad munera nominandis, L. 2. C. de per. nominatorum, Carpz. in Jurispr. Consist. L. 2. tit. 25. d. 399. seqq.* Auctor vero is nuncupatur, à quo tanquam à fonte quodam totum negotium proficiscitur, quod evenire cernimus, vel dum ali-

aliquis negotio obligatorio perficiendo causam dat, vel dum istud ipsum interventu suo atque approbatione corroborat unde in *L. 3. ff. ad L. Corn. de Sic.* autor seditionis dicitur, qui seditionem primus inducit persuadetque. Sic autor fieri dicitur tutor, cum probat, quod actum est. *L. 3. ff. de aut. tut.* Sic autor rixa is audit, qui iniquo suo conatu alterius animum iratum reddidit. Ex quibus consequitur, non tam angustis limitibus circumferendum esse Nominationis auctoris terminum, ut ei tantum in actionibus realibus locum tribui posse existimandum sit.

§. IV.

Temporis & instituti si permitteret ratio, variis exemplis commonstrari posset nominationem auctoris felici successu usurpari posse in actionibus personalibus: Sic enim minorennis, quando autore tutore contractum aliquem in pupillari aetate celebravit sibi praesudicio cedentem, potest contractum, ope restitutionis in integrum, rescindere, tertiumque, qui ab eodem ex contractu tali aliquid consecutus est, eo adigere, ut accepta restituat, nec impedimento est minorenni, si vel maxime tertius iste contractum valide interveniente autoritate tutoris esse celebratum, asserat, potius minorennis provocans ad tutorem tanquam autorem lationis remedii restitutionis felicem sentit eventum. *a. L. 3. C. si tut. vel cur. interv.* Idem Judicium ferendum est de civitate conventa a Creditoribus, a quibus administratores civitatis nomine ejusdem pecuniam acceperunt, eadem pecunia non versa in utilitatem civitatis. Hac optimo jure se tuetur Nominatione auctorem obligationis scilicet administratorum, in eosque omne onus solutionis debiti contracti redundat. *L. 27. ff. de Reb. Cr. conf. Lauterbach. in dissert. ad d. L.* Idem beneficium tribuitur Magistro navis secundum praepositionis legem contrahenti, ac Infitiori ex mandato praeponentis se infitorio obliganti nomine, uterque enim horum se liberat a necessitate satisfaciendi ex propriis facultatibus creditori suo, nominando scilicet autorem obligationis,

nimirum exerciorem vel præponentem. Idem commodum sentit ex Nominatine autoris fœmina, quæ alienam obligationem in se transfert, etiamsi creditori non sit perspectum, hanc translationem in alterius fieri gratiam, cum creditoris fuisset, curatius investigare, an fœmina illi, cuius obligationem suscipit, fuerit principaliter obligata. Wesenbec. *ad ff. ad SCt. Vellej. Tb. 11.* & fœmina, quando eo nomine in jus vocatur, provocat ad autorem obligationis, scilicet primum debitorem, tueriturque se exceptione SCti Vellejani, quod indistincte procedit, si fœmina in alterius emolumentum vinculo quodam obligatorio se confringit, quam regulariter omnis fœminarum obligatio una cum tertio, vel in tertii utilitatem suscepta pro specie fidejussionis reputetur, cujus effectum exceptio SCti Vellej. opposita destruit. Eadem est ratio mandatarii limites mandati non excedentis, ac nomine mandantis se obstringentis, quod factum eidem nulli præjudicio cedere potest, dum enim forsitan convenitur à tertio, cum quo hoc modo contraxit, tuto provocat ad mandantem tanquam autorem obligationis, ac ab omni nexu immunis pronuntiandus. Cumque ex *Nov. 4. c. 1.* appareat, beneficii excussionis fructum ad omnes pertinere, qui minus principaliter obligati sunt, haud difficili exinde negotio colligi potest, ad nominationem autoris obligationis seu debitoris principalis confugere posse fidejussorem, cui a Creditore molestiæ litis creantur, hocque beneficio id efficere, ut tandem harum molestiarum expers evadat, donec debitoris principalis facultates fuerint excussæ, cujus beneficii fructum consequitur, licet se ut principalem debitorem obligaverit, quippe hæc verba non immutant naturam obligationis, sed tantum enixiorem animum se devincendi ostendunt. Quam sententiam disertis verbis approbat jus Saxonicum *El. P. 2. C. 28.* Cujus beneficii emolumento pariter fruitur correus, si alter correus pecuniam solum accepit, quippe sic is, qui nihil commodi ex pecunia credita sensit, fidejussoris induit indolem. *Carpz. P. 2. c. 18. Def.*

110. n. 4. Et tertius rei cuiusdam hypothecæ generalis nexu obstricta possessor intercedente eodem beneficio ad auctorem obligationis scilicet debitorem primum recte provocat. *Nov. 4. c. 2.* quod tamen in possessore hypothecæ specialis non procedere largimur, quum hypothecæ specialis magis afficiat rem, & suffragetur nobis *Nov. 122. c. 1.* Carpz. *Dec. 12. n. 13.*

§. V.

Plurima equidem exempla afferendi largissima nobis suppeditaretur copia, sed ea missa faciamus ad scopum nobis propositum deproperaturi. Nimirum quatenus usus Nominationis auctoris in Criminalibus causis locum suum tueatur excutere constitutum est, ubi, ut ea, qua par est, incidamus via, rem omnem ita conficere allaborabimus, ut primo in Capite II do causas criminales regulariter usum Nominationis auctoris respuere evincamus, deinceps in Cap. III tio exceptiones quasdam hujus regulæ subjungamus.

CAP. II.

QVATENVS ET IN QVIBVS CAVSIS NOMINATIONIS AVTORIS PLANE CESSAT.

§. I.

PLurimis in causis, quæ occurrunt in Jure & Processu Criminali, delinquentibus parum imò nihil solatii ex Nominatione auctoris expectandum, quod variis commonstrare exemplis è re esse ducimus.

§. II.

Sic enim nihil juvat, quod aliquis provocet ad Mandantem, vel Mandans ad Mandatarium, nam si quis delictum, quod vult admissum, per alium exequitur, Mandans & Mandatarium in pari reatu versantur. *L. 5. C. de accus. & pari afficiendi poenâ. L. si quis alium ff. Ne quis cum, qui in jus voc. L. sed si unius ff. de injur.* Siquidem ambo produnt animum ac voluntatem delinquendi, atque alteri nocendi.

di. Quamvis enim Mandans immediate delictum non committat & Mandatarius proximior effectui sit, aliudque dicatur mandare homicidium fieri, & aliud facere *L. non idro minus C. d. accus.* ex interpretatione tamen juris & quoad effectum ipsum pro paribus habentur, ita, ut Mandans sit causa delicti prima, causa vero secunda sit Mandatarius; Et delictum Mandantis & Mandatarii unum idemque censetur effectu nimirum secuto. *L. 4. § 15. ff. ad L. Corn. d. Sicar.* & in genere Mandantis & Mandatarii factum regulariter unum idemque est. *Carpz. P. 4. C. 14. Def. 6. § in Pr. Crim. P. I. qu. 41. n. 5.* Hinc ipsius Dei Judicio Absolon interfecisse dicitur fratrem Ammonem, quem famulis trucidandum dederat *2. Sam. 8. v. 28. § 30.* & cades Uria Davidi imputatur, cum tamen David ipse non necasset *2. Sam. 12. v. 9.* Quapropter de jure Civili etiam Mandatarius, licet extraneus sit, poena parricidii ordinaria tenetur, *§. 6. J. de Publ. Jud. L. 2. § 7. ff. ad L. Pompej. de Parric.* Et licet Aug. Barbof. *ad L. 10. de R. I. in 6. n. 14.* in mandato adulterio aliisque criminibus, quæ propriam Mandatarii libidinem explent, mandantem cum Mandatario paritate supplicii puniri neget; contrarium tamen satis evincit, *L. 12. ff. ad L. Jul. d. Adult. § L. 1. §. 2. ff. de Extraord. Crim.* Aliud in furto obtinet, si Mandans non participaverit de rebus furto ablati. Quippe nemo neque jure Imperii ex Const. Crim. Carolina, neque jure Sax. Comm. & Elect. suspendii poena afficiendus, qui non determinatas ibidem summas de furto vel directe, vel per indirectum participando, dividendo, in solutum accipiendo & alio modo lucratus fuerit. *Ord. Crim. art. 160. 177. Carpz. P. 3. Qu. 134. n. 40. seqq. Dn. de Berger. Decon. Jur. p. 810. Finckelth. Obs. 112. vid. Avibenticam Interpretationem Mandati Elect. Sax. wegen geschwinder Exequirung derer Räuber und Diebe / sub d. d. 17. Sept. 1720. it. sub d. Dresden / am 17. Febr. Anno 1721.*

§. III.

Neque etiam quicquam Consulenti proficiet, qui autorem denunciat, quippe ad delictum aequè concurrat iste

ac Mandans, & hinc ad homicidium consilium dans homicida dicitur. *C. 23. de Penit. dist. 1.* Hocce tamen ita accipiendum, ut consilium ad delictum sese habere debeat casualiter, & delinquens delictum aliàs non fuisset commissurus, quo casu consilium instar erit mandati §. 6. *Inst. Mand.* & consultori pessimum, vel etiam consilium comitetur persuasio, instructio atque indicium seu demonstratio loci, ita, ut quis alterum honoris, commodi, vindictæ prætextu alliciat, vel accusando ignaviam, aut timiditati elabi patiatur, magis magisque infliget *L. 1. §. 1. ff. de eo per quem fact. L. 3. §. 4. ff. ad L. Corn. de Sic. C. 6. §. 4. qui vero X. de Homicid. scil.* Consilium hic subintelligendum non vagum & incertum, sed tale, quod simul ad futurum scelus viam & media ostendit. Quorsum & illa species referenda, si quis scelerato circa facinus adhuc hæsitanti aut scrupulos sibi moventi dubia aut scrupulos maligno consilio eximeret, ordinariæ pœnæ hic merito locus relinquendus. Sic Strykius in *Disput. de imput. fact. alien. c. 5. n. 53.* refert, Jctos Francosurtenfes capitalem judicasse consilii formulam: Si tuo loco essem, Domini horreum incendere: Unde, cum caupo quidam ancillam ab hero suo alapis exceptam hæce formula allocutus esset, & dein incendium horrei herilis sequeretur, capite amputato, comburi jusserunt cauponem; Præcipue ideo, quòd ancilla sanctè contestata fuerit, se his solis verbis commotam, aliàs nunquam subjecturam, ignem heri sui horreo subjectisse. Sic quoque, si impragnator suaserit impragnatæ occisionem aut expositionem infantis, aut etiam priùs abortum promovendum, & ad id media & viam suppeditaverit, neuter alterius factò, nominandoque alterum autorem se à pœna delictis istis ordinariâ liberare potest. Item si pater & mater simul in parricidium communi voto conspiraverint, uno ex illis hoc consummante, uterque pœna parricidii tenetur. *Carpz. Pr. Cr. p. 1. qu. 9. n. 32. 33.*

§ 34.

B

§. IV

§. IV.

De mandante furtum jamjam brevibus sumus locuti, nunc quatenus Receptatores & Occultatores furis & rerum furtivarum Nominatione auctoris gaudere possint, inquirendi occasio datur. Sicut autem pessimum genus Receptorum est, & malo Reip. ortum, sine quo nullus facinorosus diu latere possit *L. 1. ff. de Recept.* Imò talis nunquam existeret, nisi Receptorem nosset, ubi se reciperet, & res furto subtractas transportaret. Quorsum vulgare istud Germanorum: *Wäre kein Heeler, so wär auch kein Stebler.* *add. L. fin. ff. de Abig. II. Feud. 27. §. 1. & 2.* Ita tantum abest, ut provocando ad Autores excipiendoque, quod ipsi furtum non commiserint, se defendere queant, ut potius perinde ut fures puniri jubeantur. *L. 43. §. 1. ff. d. Furt. L. 1. ff. d. Recept.* Et in *L. 1. C. de his qui latrocr. vel al. Crim. reos occult.* expressis verbis disponitur: *Quod eos, qui secum alieni criminis reos occultando cum eamve sociarunt, par ipsos & reos pena exspectet & latrones quisquis sciens susceperit & eos, offerre Judicibus superseverit, supplicio corporali aut dispendio facultatum plebetur.* *§. 1. L. 3. §. 3. ff. de Incend. Ruin. Naufrag.* Quo & tendit Jus Saxonicum commune *L. 2. Art. 13. RK. ibi:* *Wer einen Dieb hauffet, oder Raub heelet, oder einen mit Hülffe dazü stärcket, wird er des überwunden, man soll über ihn richten, als über jenen, der es selbst gethan hat, &c. & Art. 25. d. L. 2. RK. junct. Gloss. Germ.* Hodie tamen haecenus dicta cum moderamine, ut, quod ante dictum & allegatis legibus probatum, nisi Receptor, Occultator & Auxiliator furti de re furtiva participaverit, non eandem cum fure poenam ordinariam, sed aliquam temperationem subeat. Sic enim verba dictae Authenticae Potentissimi Regis & Electoris Sax. de Ao. 1720. *Solchem nach als lerdings nicht unbillig ist, daß, wenn es Menschen-Blut betrifft, auch die Diebe selbst nicht höher, unsern wegen geschwinder Exequirung derer Räuber und Diebe unterm 27. Julii Anno 1719 ergangenen Mandate gemäß, als wenn der Diebstahl 12. Rthlr. 12. gl. beträgt, mit dem Strange bestraffet werden, das*
 Quan-

Quantum auf so hoch gesehen und gesprochen werde. Et ulterius sub d. d. 17. Febr. 1721. hingegen wollen wir, daß denen Hebern, wenn sie von den Gestohlenen selbst 12. Rthl. 12. gr. directe oder indirecte participiret, weder die nahe Verwandniß mit dem Diebe, noch die von dem Diebe erfolgte Restitution, oder von dem Gestohlenen beschene Remission zu statten komme. Inde vides, quod Receptatoribus & Occultatoribus furum nihil refugii in Nominatione & provocatione ad autorem sit concessum.

§. V.

Nec aliud obtinet in eis, qui sua voluntate delictum, ministerium atque auxilium suppeditando ad furtum vel facilegium commodius consumendum, comitantur arg. L. 50. §. 7. ff. d. Furt. L. 53. in fine ff. d. V. S. L. 7. ff. d. Cond. Furr. Qui enim furi opem fert in ipso actu, ordinaria furti poena tenetur L. 36. §. 1. & L. 52. pr. d. Furt. Carpz. qu. 87. n. 29. veluti ipsi maleficio assistente, etiamsi arma non moveat vel extrahat L. un. C. de Rapr. Virg. L. 14. ff. ad L. Jul. de Adult. Ita enim Jure Sax. furantibus excubias agentem suppeditant poena manet. vid. Const. Elect. 39. P. 4. ibi ungeachtet, daß er nicht an Diebstahl mit angegriffen, und die gestohlene Stücke selbst entwenden helfen. Ex paritate delicti etiam illi dijudicantur, & cum Autoribus pari censentur jure, qui scientes & volentes alteri arma, pecuniam instrumenta ad facinus perpetrandum, sic & ad furtum facilius exercendum claves adulterinos, terramanta, scalas & alia media suppeditant, L. 54. §. 4. ff. d. Furti conf. Mandatum Regium Electorale von geschwinder Exequirung derer Diebe de An. 1710. ibi: ingleichen diejenigen, so ihnen Brech-Eisen, Stangen, Nach-Schlüssel, Dietriche und andere Instrumenta wissentlich und vorsätzlich verfertigen, auf gleichmäßige geschwinde Art eben die Straffe, wie die Delinquenten selbst ausstehen. Cujus hoc loco non absimilis casus Carpz. qu. 91. n. 25. meminit, ubi rusticus, qui puerum, ut robbariam exerceret, barba promissa & longa eaque ficta, itidemque equo ar-

maverat & insuper viam rapinae conficienda idoneam monstraverat, gladio punitus & rota impositus fuit. Quippe quod sicuti receptans rem alienam ut furi ferveret, domino ad restitutionem tenetur si eam furi dederit; Ita etiam auxilium praebens semper ad restitutionem tenetur & quidem si ad idem damnum individuum cooperatus, fuerit, scil. ad eandem rem furto auferendam, ad idem pecus abigendum, in solidum obligatur, alias ad distinctum damnum concurrens pro sua parte tantum obstringitur. *Adrian. de Rest. qu. 1. Sylv. Rest. 3. qu. 6. §. 4. Schulz. ad Praecept. sept. Decal. §. 25. 26.* Et in hisce omnibus sane nullum per Nominationem Auctoris seu provocationem ad furem ipsi accrescit commodum.

§. VI.

Nec etiam ab hac restitutione haeredes furum liberantur nominando auctorem & provocando ad defuncti facta. Siquidem hanc obligationem ex delicto cum defuncto non expirare, sed transire ad heredes docet Quintilianus *Declamat. 273. p. 466. Land. R. L. 1. art. 6.* Et Ulpianus in *L. 4 §. 2. ff. fam. herc. a cohæredum divisione eximit* quæ sita ex peculatu, sacrilegio, vi, latrocinio aut aggressura. Et quod maximum, licet res furtivæ adhuc vivente fure ab ipso fuerint consumptæ hæres tamen a restitutione non liberatur, nam universitas bonorum hocce modo aucta facit, ut istud incrementum succedat in rerum male partarum locum *a. L. 22. ff. ad her. pet.* Quinimo, quum fures in notoria & perpetua mora constituti sint, & periculum rei præstare debeant. *L. 13. ff. d. cond. furt. L. 8. §. 1. ff. eod. L. 1. C. quod met. caus. ejus heredes ad restitutionem obligantur, licet res ablata casu perierint, qui alias re non ablata æque non contigisset. vid. Illustr. Mencken. Dissput. d. Reo ejusque herede ex delicto corporis penam afflictivam merente §. 6.* Neque patrocinium hæredibus furum asertur per istam Nominationem, si ad solutionem sumptuum & expensarum in causâ cognitionem, Inquisitionem defuncti, decisionem & executionem factarum compellantur, si-

qui-

quidem ex facto illicito, tanquam radice mala nati sunt isti fructus; ut eleganter loquitur laudatus Mencken. cit. loco §. 8. Hinc non minus Potentissimus Legislator Saxoniae excrefcente facinorosorum malitia heredes ad ablati expensarumque restitutionem obligatos saluberrima ista sapius dicta sanctione & Mandato d. d. 27. Julii. A. 1719. severissime iussit, verbis: Gleichwie nicht minder die bißher erzeigte Verbrecher, so mit Lebens-Straffe oder Vestungs-Bau belegen worden, sowohl als der hingerichteten Missethäter Erben, obschon das gestohlene Gut in natura nicht mehr zugegen und bey ihnen vorhanden, dennoch aus solcher Delinquenten Vermögen, denenjenigen, welchen das ibrige entwendet worden, solches hinwieder gehörig nach den Werthe, den allenfalls der Beraubte und Bestohlene endtlich anzeigen wird, zuersuchen, als welches auch mit den Schaden, so von Mordbrennern geschieht, über die in der 17. Const. P. IV. enthaltene Straffe also zu halten, ingleichen denen Gerichten, was diese oder auch die Unterthanen nach theils Orten Gebrauch zu Führung der Inquisition bey dergleichen sowohl, als allen andern Criminal-Fällen angewendet, ebener massen zu restituiren angehalten. &c.

§. VII.

Qui scienter res furtivas emunt & ad restitutionem earum & ad pœnam subeundam obligantur. *L. 5. C. de Furt. Richter. Dec. 96. Quin & incidunt in suspicionem furti & ipsi furtum fecisse præsumuntur p. L. 2. C. d. Furt. Struv. Jur. Pr. Rom. Germ. L. 2. Tit. 1. aph. 65. Bajard. in Addit. ad Jul. Clar. Lib. 5. sent. §. Furtum n. 115. usque ad n. 119. Berlich. Part. 5. Conclus. 44. Inde talis malæ fidei possessor nominando autorem parum solatii sibi affert. Habet se enim istar receptatoris & auxiliantis, & ad modum ejus pœnæ subicitur. Schneidew. ad §. 4. J. d. furt. Et quanquam alias ementes res ablatas, ut infra erit monendum, ad purgandam & evitandam suspicionem furti & latrocinii indicando autorem plurimum momenti conferre possunt; Neutiquam tamen liberatur ejusmodi possessor dicendo se rem ab ignoto emisse, cum obstet præsumtio legis, conditionem ejus*

notam esse debere, cum quo quis contrahit. Brunnem.
ad L. 5. C. de Furt. Farin. qu. 177. n. 6. Mascard. Concl. 874. n. 8.
 Sicut quoque is, qui exiguo pretio rem emerit à fure, fraudis
 particeps videtur, ita, ut torqueri possit. Richter *all. loc. n.*
ii. modo rem occultando negaverit, eaque per testes pro-
bata fuerit, tum indubiatum esurgit indicium ad tortu-
ram, C. Cr. art. 40. Pariter nullam possessori rerum furtiva-
rum per Nominationem auctoris enascitur commodum,
ut in furti suspicionem gravissimam & posthanc in tortu-
ram non incidat, si res furtiva vel rapta penes illum in iis
clausuris, quas personaliter occludere siveit, vel alijs su-
spectis in locis conditæ vel defossæ reperiantur. L. 2. LX.
art. 35. Die handhastte That ist, daß er Diebren, oder Raub
in seinen Gewehren hätte, da er selbst den Schlüssel zurüge in
seiner Seiten. Sicut inter plurimos casus coram Pratorio
Lipsiensis quotannis occurrentes nuperrime hujuscemodi
Possessor, Wolff Heinrich Drehnert, nominatione neutiquam
attenta, ziemlicher Weise & alio tempore talis farinae femina,
Sabina Elisabeth Dänßern primo gradui torture sub-
jiciebatur, & licet priori casu inquisitus omnes modos se-
cundi gradus intrepide sustulerit, nihilominus tamen ad
opus publicum condemnabatur, quemadmodum & alte-
râ, superatis tormentis, in ergastulum derudebatur.

§. VIII.

Ob Injurias atrociore & inprimis contra Personam
 publicam, sicut quoque Jure Elect. Sax. inter personas in
 priori Paragrapho Mandati de Duellis de An. 1712. com-
 memoratas, commissas Inquisitionem & pœnam corporis
 afflictivam locum habere constat. Dum vero de iis saltem
 causis, quæ criminales dicuntur, hic animus est scribere,
 de injuriante, quatenus criminalem Processum perpeti fas
 est, nonnulla proferemus. Talem nimirum neutiquam
 excusat, si injuriam a se prolatam ab alio se audivisse di-
 cat. arg. *L. un. Cod. de famoſ. libellis.* etiamsi autorem indica-
 re valet, a quo ipse primum injurias audivit, secundum
 vulgatum: *Wehrmann hilfft nichts. Coler. P. I. Dec. 161. cum*
 hic

hic non minus ladat alterius existimationem & dignitatem, quam ille, qui primum eas excogitavit. Idque eo magis si talis propalator verba injuriosa non relative enarraverit, nec simul protestatus fuerit de non injuriandi animo, vel potius dictis ab alio auditis ipse confirmando injuriam addiderit: Man darf es nur auf sein Wort sicher nachsagen. Nec excusatur asserens, se ad alterius mandatum injurias hasce evomuisse, cum non solum ille poenam promeritam patitur, qui facit injuriam, sed & qui facere jussit. §. 11. *J. d. Jus. L. ii. pr. ff. eod. Brunn. ad b. l. n. 1.* Unde etiam in levioribus in juriis contingit, quod Advocati si ad Clientis relationem & voluntatem injuriosa verba, Ungütliche Feiten, in adversarium profuderint, saepius saepiusque multa mulcentur. Quiritur an Creditor, cui à Debitore dignitate illustri vel generosa conspicuo, in meliorem securitatem Crediti & securitatis solutionis obligatio seu Verlust seiner Gräß. Adel. Ehre, mit Verspändung seines Honneur, facta, & constituto deinde in mora huic impune obijcere possit, quod perdiderit famam & honorem, quod infamiam vel maculam sibi attraxerit, sicque provocando ad verba obligationis ipsamque Debitorem tanquam autorem hujus effati sese defendere queat? Quod unigue negandum, tum quia pactum hoc turpe est, & invitat ad delinquendum *L. 27. §. 3. §. 4. ff. d. Pact.* tum quod absque animo injuriandi nemo sibi ipse hoc modo jus dicere potest. v. Peter Muller in *Disp. de obl. sub infam.*

§. IX.

Ad horum indolem isti proximè accedunt, qui famosis libellis aliorum existimationem imminuere satagunt, unde is, qui in famoso libello crimen aliquod licet verum alteri obijcit, tenetur tamen ad poenam in legibus pasquillantibus praescriptam, neque ipsum quid juvabit ad autorem & veritatem criminis provocare. Non enim licet veritatem istius pandere per libellum famosum, vel etiam per hunc illam probare. *Mynsing. Cent. 4. Obs. 4. n. 2.* sed denunciatione vel accusatione pravià Criminis probationem

nem judicialiter peragere cuilibet relictum, neutiquam verò per clancularias suggestiones & extrajudiciales diffamationes celato nomine proximum lادere decet. Carpz. Pr. Crim. p. 2. qu. 98. n. 40. 41. Ordin. Crim. art. 110. ibi: Und ob sich auch gleichwohl die aufgelegte Schmach der zugemessenen Ehat in der Wahrheit erfunde, soll dennoch der Querer solcher Schmach nach Vermög der Recht und Ermessung des Richters gestrafft werden. Cum qua concordat Const. Elect. 44. P. 4. Delicti famosi carminis pariter fit reus, qui hoc alio dictante scribit L. 6. ff. ad L. Pompej. de Parricid. nec nominando huncce Autorem à poena se liberare valet. Idem obtinet in eo, qui edit, evulgat, publice propnit, & affigit aut cantat vel recitat carmen famosum; Qui revelat aliis legendum & sic inventum manifestat, cum suppressere, cumburere, diiacerare debuisset, licet ad autorem decies centies provocet, poenam incurrit. Sic enim in L. un. C. de Famos. libell. clarissimis verbis sancitum: Si verò non statim eandem chartulas vel corruperit, vel igne consumserit, sed vim earum manifestaverit, sciat, se quasi autorem hujusmodi delicti capitali Sententia subjugandum. juncto R. I. de Ao. 1530. 1541. 1548. 1570. 1577. qui textus omnes quid statuendum sit, satis declarant, nec rationibus desituuntur, nec distinguunt. Interim tamen hodie secundum observantiam Fori plerumque mitius proceditur, cum Judici competenti integrum sit, poenæ rigorem mitigare, minuere vel augere pro circumstantiarum qualitate, si justa, rationabilis & sufficiens causa id exigat, quod præmissis indicant verba Ord. Crim. art. 110. **Erfindung/ Ermessung.** vid. Carpz. Pr. Crim. qu. 142. n. 20. 21. id. quest. 98. n. 17. seqq. & Struv. Ex. 48. th. 79. Hinc cum Lipsiæ haut ita pridem carmen famosum idque maxime sordidum & scandalis plenum in lucem veniret, in quo tota virginum Lipsiensium cohors serie alphabetica fusè recensitarum plus quam theonino dente roderetur, & de singulis multa enormissimaque scurrilia dicerentur, omnes illi, in quibus manibus illud reperiebarur, qui ad legendum, describendum alteri id tradidit, qui legit, qui

com.

commendavit, qui descripsit, licet alter alterius facto se purgare & defendere allaboraverit, relegatione sex, quinque, trium, duorum, annorum, itidem & multis pro gradu scilicet admitti doli & culpa puniebantur, sicut Acta laudatissimi Pratorii ibidem Johann Christoph R. und Conf. betreffend, testatum faciunt.

§. X.

In Delictis carnis nemo se pœnæ promeritæ regulariter subtrahere potest, licet alterum autorem dicat, & hunc causam stupri vel adulterii &c. præbuisse probet. Carpzovius *Pr. Crim. P. 2. qu. 169.* Utrum lenones, si autores stupri vel adulterii indicare eosque nominare parati sint, pœnam effugere possint, neminem tam insanæ mentis esse puto, qui non statim negando & pernegando respondeat. Sicuti enim isti lenocinium quæstus causa, liberos, uxores vel etiam extraneas personas prostituendo exercent; *L. 43. pr. §. 5. 6. 7. 8. 9. de Ritu Nupt.* ita pro nefando suo negotio maritus vel parentes suorum prostitutionem facientes & Ordinatione Crimin. *Art. 122.* & Constitutione *Elect. Sax. 30. P. 4.* verbis: Da ein Ehe-Mann sein Ehe-Weib, oder die Eltern ihre Kinder um Geld oder schändlichen Gewinns willen jemand zu Ehebruch oder Unzucht prostituiren würde, so soll der, der sich solches Gewinns oder Nutzens gebraucht, wegen dieses lenocinii und Mißhandlung mit dem Schwerdt gestrafft werden: Gladii pœnam, tanquam laboris sui mercedem reportant; Reliquæ vero personæ arbitrariæ quidem, sed duriori fatis pœnæ subjiuntur *Ord. Crim. art. 123. d. Const. 30.* in verb. Würden auch andere Personen ausserhalb der Ehe-Leute und Eltern ihres Nutzens oder Geldes halber eine eheliche oder ledige Person verkuppeln, die sollen willkürlich, als mit Staupenschlägen, gestrafft werden. Ad quam tamen lenocinii pœnam non statim deproperandum erit, sed prudentis judicis est, accuratè secum perpendere, an omnia concurrant in facto admisso lenocinii requisita, inter quæ præcipuum tuetur locus dolus malus. Mitiori itaque via contra eum procedendum, qui justa ex causa morus
C
tacuit

tacuit, & adulterium vel stuprum non impediverit. Finge aliquem propter metum non improbabilem, ortum ex potentia vel crudelitate amafiorum delictum uxoris suæ æquo animo tulisse, vel ipsa necessitate adductum ad tale infortunium perferendum, cuius rei exemplum præbet Maritus cum adversa valetudine conflicans lecto affixus ac sic uxoris suæ conatibus resistere impar; si in hujusmodi hominem pœnam lenocinii statuere iudex vellet, alienus sane esset ab indole justî & æqui studiosi iudicis. Verba pariter in art. 122. O. C. obvia: Um einigerley Genieß willen: abunde evincunt, eum demum pro lenone reputandum, qui lucri sp̄e allectus in adulterium vel stuprum consensit. Quod tamen lucrum non præcisè in pecunia consistere debet, sed quodlibet emolumentum aut commodum sufficit, quò leno ex lenocinio fruitur, unde & commoda voluptuaria, edulia, potus, commessationes huc referendæ. An vero & commodi honoris hîc habenda erit ratio, si, v. g. non nemo permitteret Mecanati suo, rem habere cum sua uxore, quo faciliori via splendido cuidam muneri admoveretur? ex mente Ordinationis Crim. art. modo allegati in affirmativam concedendum est sententiam, subest quippe & in tali specie einigerley Genieß, amplior scilicet sparta, ad quam obtinendam adspirat leno. Prostitutas quod attinet personas ista nominando & provocando ad lenones tanquam ad autores nihil adjuvanti acquirunt, sed nihilominus & quidem personæ conjugatæ pœnæ adulterii, personæ vero solutæ, nisi cum conjugato rem habuerint, pœnæ mitiori succumbunt. *L. fin. C. d. Speſſac. & Scen. Illustr. Mencken in Usu Theor. Pract. ff. p. 155.* Sic coram Prætorio Lipsiensi talis criminis reæ Reginen Dorotheen Rennerin, dum ad articulos inquisitionales interrogata confiteretur, daß sie zeither ein hiedertlich Huren-Leben geführt, und alhier zu Leipzig gegen einen Huren-Lohn mit unterschiedenen Manns-Personen, von welchen sie, ob sie verehlicht oder unverehlicht gewesen, nicht gewußt, noch darnach gefragt, sich fleischlich vermischet, ingleichen, daß sie zwey

andern ledigen Weibs, Bildern Manns, Personen, welche mit denenselben Hurerey getrieben, in solcher Absicht zugeföhret, auch jedesmahl von dem Huren-Lohn, so jene bekommen, etwas zu ihrem Antheil erhalten zc. poena fustigationis cum perpetua relegatione a Dnis Scabinis Lips. Mens. Febr. 1721. merito adjudicabatur. Aliam è contra personam prostitutam, Marien Elisabeth Heilerin, qua, se auctore lenone seducham, ut ad domum ipsius venisset, posthinc in camera inclusam, & accepto pretio quatuor ducatorum virginitate ab aliquo privatam esse dicebat, poenam promeritam carceris, quum jam per quatuor Menses in illo detineretur, nunc superasse censebant lidem M. Apr. 1719. Parilem in modum à promerita poena per Nominationem & indicationem autorum non liberantur adjutores & promotores prostitutionum, velut, qui ades suas cum in finem locavere, vel patiuntur, ut in adibus suis lenocinium exerceatur, vel etiam fraude extraneas personas ad coitionem pellicunt. *L. 8. ff. ad L. Jul. de adult. d. Ord. Carol. art. 127. ibi:* Auch diejenigen, so wissentlicher, gefährlicher und böshaffter Weise ihre Häuser darzu leihen, oder solches in ihren Häusern zubeschehen gestatten, sollen nach Gelegenheit der Verhandlung und Rath der Rechts, Verständigen, es sey mit Verweisung des Landes, Stellung in Dranger, Abschneidung der Ohren, oder Ausbanung mit Ruthen, oder andern gestrafft werden. Propter asinitatem cum lenocinio adulterii mentionem facere liceat: sic ad autorem licet provocet ejusque factum, penes quem literæ amatorix à persona conjugatâ scriptæ reperiantur, ab indicio adulterii neutrquam manet exclusus, quippe epistolam talem non minus contra scribentem confessionem commissi adulterii ac obligationem inductam probare ex *L. 26. ff. de pos. C. 2. X. d. Fid. Instr.* statuunt criminalistæ, vid. *Carpz. P. I. Decif. 95. n. 71. idem P. I. c. 16. Dec. 20. n. 1. seqq.* quam & illa acceptantem suspectum reddit ex eo, quod tacendo & non contradicendo imò retinendo & conservando hujusmodi literas omnia in iisdem contenta in sui prajudicium vera esse fateri videatur.

per L. 16. ff. ad Sct. Maced. & DD. ad eandem. Ita rursus Lipsiæ femina Johanna Christiana B. suspecta de adulterio in signe gravabatur literis amatoris in forma cordis artificiose excissis unoque ex latere rythmos devinctissimos, altero nomen amantissimi uxorati, annum & diem exhibitibus apud ipsam repertis. Eandem rationem subesse apparet, si imago aliena uxoris apud masculum vel pectori suspensa, vel alias bene condita deprehenditur.

§. XI.

Quemadmodum verò in precedentibus commonstratum est, nominationi auctoris per se nullum relinqui locum in delictis carnis, ita & idem jam de homicidio affirmandum, nam si per conspirationem seu conjurationem plurium aliquis occisus fuerit, sive de autore sceleris & vulneris constet sive non, sive unus vulnus lethale infixerit, sive plures percusserint, nemo ullum perentiet pena temperamentum, sed plane omnes quotquot numero sunt, ob unum hominem intererunt veniunt capite plectendi, ut expressis verbis sancitum videre est, ex Ord. Crim. art. 148. conf. Dn. a Berger. *Oecon. Jur. L. 3. p. 835.* Neque hoc absque sufficientibus rationibus. Nam 1) omnes animum habuere occidendi. 2) Singuli dolo malo causam cædis præbuere, cum presentia sua occisorem audaciorem, occisum vero timidiorem reddiderint. Item 3) argumento ex *L. fm. ff. ad L. Corn. de sic. a contrario deducto*, quia non fortuito sed deliberato animo, dataque opera homicidii perpetrandi causa convenere, sicque non spectandum ad uniuscujusque ictum, sed omnes poena ordinaria afficiendi, conf. Richter. *Dissert. de homicid. L. 1. pr. §. 3. L. 14. §. 15. ff. ad L. Corn. de sicar.* Dñ. Moller. *ad Const. Sax. 7. P. 4. n. 8.* Faciunt huc verba Ordin. Crim. art. 148. ubi dicitur, die einander Hülff und Beistand thun, ex quibus verbis pronò alveo sequitur, solum sufficere auxilium mutuum ad poenam capitalem infligendam neutriquam verò desiderari, ut omnes occisum percusserint vel vulneraverint. Unde Thefaurus *Dec. 37.* poenam capitis dictam fuisse cuidam qui

qui ex compacto hominem ad cellam vinariam, ut ibi occideretur, callide duxit, licet deinceps nihil egisset, sed facinori tantum armatus adstitisset. Idque eo magis obtinet, si plures vulneraverint & vulnera inflicta non singula, sed simul sumta demum pro lethalibus habeantur d. Ord. Crim. d. l. 5. und man möchte keinen wissen 2c. Const. Elect. Sax. 7. P. 4. Exc. Wernherus tit. ff. ad Leg. Corn. de Sic. §. 4. & licet etiam desuper ab insultato omnes aut quidam ex eorum numero in discrimen vita fuerint redacti, nihil tamen ipsis proficiet occisum hoc modo autorem & promotorem mortis suae nominare: Sive etiam nominent Principem, vel autorem conjurationis & scelestae suae factionis, ut olim apud Romanos Sejanus, Catalina, Piso nominabatur, non tamen Socii à consortio poenae ejusdem liberabuntur. Nec à praesumptione homicidii dolosi se liberare potest conjux, in cujus lecto mortua invenitur altera, quae antea non aegrotavit, L. 1. §. si vir aut uxor L. 3. §. 2. ad Sc. Syll. inprimis si in cadavere mortuae appareant signa suffocationis, vel conjux eam clam sepeliverit, nec ipsam luxerit, odio eam habuerit aut gravissimis eam affigere consueverit verberibus, sic etiam si eam ipsam dicat autorem, asserendo scilicet, eandem semetipsam suffocasse, & ad ipsius proprium factum provocet & suam innocentiam alleget, ab Inquisitione imo tortura tamen non absolvitur. Bær. Qu. 261. n. 1. Meñoch. L. 5. Praef. 15. n. 5. seq.

§. XII.

Sed non sufficit de homicido doloso quadam monuisse, quum homicidium culposum nobis suppeditet exempla, in quibus nominans autorem suae causa nullum praesidium reponere potest. Sic homicidium culposum committit tonsor in via publica vel alio loco ad radendum infelici & minus destinato aliquem tonsens, & inter radendum, dum ipse ab aliquo percutitur, invaditur, vel etiam casu fortuito, lapsu alterius vel alio modo gulam laedens vulnere minus curabili. Inde Nominatione auto-

ris causam vulneris existentis a poena culpofi homicidii nequaquam se defendere poterit; sic etiam de venatore in loco inconveto & a transeuntibus frequente globis petendo aliquem interficiente erit dicendum, ut castus isti in Ord. *Crim. 146.* loco & exemplo reliquorum similium allati reperiuntur, verb. Ein Barbierer schiert einen den Bart ic. Unterstünde sich aber der Barbierer an der Gassen ic. oder der Schütz an einer dergl. ungebührlichen Statt &c. conf. Beyer *ad hunc art. pos. 11. § 12. p. 187.* Neque quicquam juvabit lictores fugientem vel aliquem paululum & absque armis resistentem occidentes istum autorem nominare, quin potius isto modo homicidii culpofi, imò velim dicere dolofi, rei reddantur: cum enim Judex neminem indicta causa supplicio afficere & ab executione incipere possit, qui poterit licitor Judicis id facere? Quid, quod sapius nocentes non solum, sed & innocentes metu carceris fugiant & periculo sese exponere nolint. Sic tale genus licitorum insolens & temerarium eò gravius puniendum, si privilegio suo fulcitum eodem in perniciem aliorum abutantur. *Auth. Presbyteri C. d. Episc. & Cler. Gail. L. 1. Obs. 54. n. 3. & Brunn. ad L. ult. C. d. Exhib. & transm. reis a. L. 1. C. de Priv.* Et licet in homicidii ex culpa profecti reos poena capitalis statui nequeat, expectat tamen nonnunquam talem reum poena corporis afflictiva, si talis culpa speciem doli præ se ferat, quod evenire cernimus, si culpa sit crassior vel lata. Cum enim regulariter nemo in negotiis alicujus momenti negligentissime versetur, nec imbecillitas humana regulariter tanta sit, ut vel in crassis & evidentibus mens fallat; Vero similiter utique doli suspicio contra oscitantissime agentem & crassa culpa occidentem emergit.

§. XIII.

Plerique homicidarum poenam capitalem effugere cupientes moderamine inculpatae tutelæ se tueri allaborant, infelici tamen plerumque successu. Sic non potest autor rixæ in vitâ discrimen incidens & in tanto periculo

lo constitutus, ut neque tutò effugere neque vitam suam aliter, quam alterius nece salvare queat, alterum sic interficiens moderamen inculpatæ tutelæ allegare, & hunc talis effectus autorem dicendo à pœna homicidii ordinaria se liberare. Non enim Lex præsumit eum in vitæ periculo fuisse, qui sua culpa se periculo exposuit *L. 11. ff. ad L. Aquil.* siquidem cardo totius necessariae defensionis in principio consistit, quis initio operam dederit rei illicitæ & pro eo quoque eventus estimari debet. *L. 6. C. de Vi publ. & priv. Gail. d. P. P. L. 1. C. 16. n. 17. Berlich. P. 4. Concl. 13. n. 5.* Et licet etiam interfectus sit autor rixæ, aggressor & insultans, qui tamen fugiendo in tempore alterum relinquit, alter, si fugientem insequatur & occidat nequaquam nominando istum autorem auxilii quicquam sperabit; Tunc enim non amplius se defendere, quam quidem ulcisci ac vindicare videtur. *L. 45. §. 4. ff. ad L. Aquil. Const. Crim. art. 142.* Et sic generaliter de omnibus limites inculpatæ tutelæ transgressis est statuendum. Neque enim eventum causæ & culpam in alterum tanquam autorem occisor plene devolvere potest, nisi justam causam, justum modum & justum tempus accurate observaverit. Nec enim quilibet insultatio ad moderamen inculpatæ tutelæ sufficit, sed illa demum, quæ alterum in discrimen vitæ adducit & quod insultatus aliter declinare non potest, quam ut insultantem occidat *L. 2. C. de L. Corn. de sicar. §. 3. Inst. de L. Aquil. Ord. Crim. art. 142.* Nec defensio offensione atrocior, sed proportionata esse debet, ubi tamen non tam specierum quam periculi intentati paritas in armis attenditur. *Carpz. Qu. 28. n. 29. Mich. Fried. Leder. de Jure bell. priv. L. 2. c. 14. p. 393. seqq.* Nec etiam defensio longius duret offensione & conflictu, sed cum eo incipienda & itidem finienda. Inde sequitur, eum, qui ex intervallo post fedatam pugnam insultantem demum interficit, non tam vim inferre, quam vim inferre & ulcisci. Extra periculum enim cessantemque pugnam est constitutus, ita, ut cessante periculo cessare etiam debeat defensio, & dici non

non potest eum in continentem se defendisse, qui rixa finita aliquem interficit, *L. 1. §. 27. L. 3. §. 19. ff. de vi & vi arm. Joach. Hopp. ad. §. 2. J. D. L. Aquis. p. 918. seqq. Carpz. Qu. 31. n. 27.*

§. XIV.

Jam de crimine diffidationis quadam adjicere juvabit: poenam diffidationis & is incurrit capitale, qui literas diffidatorias, licet ipse easdem non conceperit, emit- tit, neque provocando ad autorem concipientem sibi pro- spicere quicquam potest. *Carpz. Pr. Crim. p. 2. qu. 37. n. 41. 42. item qui loco alterius easdem alicui offert. ibid. n. 45. nisi, qui ignorantiam juramento, vel pro gravitate indicio- rum sub tortura obtinere possit. ibid. n. 50. Berlich. p. 4. conclus. 21. n. 13.*

§. XV.

Cessat porro Nominatio auctoris in Crimine Assassini- ni. Equidem, quod ad Jus civile Romanum attinet, nihil in eo de hoc crimine ejusque poena definitum reperitur, quippe cum crimen hoc Justiniani temporibus fuerit in- cognitum; Unde neque textus aliquis, neque ipsam voca- bulum in hoc jure prostat, nisi quod Assassini & Assas- sinatores sub generali nomine locatorum & conductorum operarum subintelligantur. Quae & causa est, cur in fo- ro civili pro varietate & conditione populi ejusque ad- modum variaverit hujusmodi poena, quippe quandoque gladio puniti, quandoque rota fuerint contuli Assassini, quandoque addita sit ustulatio per forcipes ignitas, quando- que in locum supplicii tracti per caudam equi. *Ziegl. ad En- stit. Lancell. L. 4. tit. 10. p. 998.* Donec tandem Jure Canoni- co ab Innocentio IV. *C. 1. de Homicidio in 6to* sic dispositum fuit: Ut quicumque Princeps, Praelatus, seu quavis alia Ecclesiastica secularisve persona quempiam Christianorum per dictos Assassinos interfici fecerit, vel etiam mandave- rit, quamquam mors ex hoc forsitan non sequatur &c. Ibi- demque statuta poena ordinaria, perinde ac si mandatum homicidium esset executum. Hinc videre est, quod Assa-
fassi-

fassinium, der Meuchel-Mord, proprie dicatur, cum homo infidelis ad trucidandum hominem christianum, oblaro ipsi vel accepto premio, operam suam collocat. Astenim vero hodie bona interpretatione in genere vocatur Assassinium, quando quis sive Christianus, sive infidelis certo pretio conductus aliquem interficit. Et licet etiam jure Carolino mentio Criminis Assassinii directe facta non fuerit, iidemque jure Saxonico poenam huic delicto nullibi determinatam asserat Carpzovius *Pr. Cr. P. 1. qu. 19. n. 10.* Nihilominus tamen cum hoc delictum atrocissimum & magnam affinitatem cum latrocinio & homicidio proditorio habeat, Carpz. *P. 4. C. 6. Def. 8. n. 5.* siquidem insidiatur alteri Assassinus, & si aliter propositum suum exequi non valeat, simulat amicitiam, ut sub hoc prætexu alterum vita privandi acquirat occasionem, ex analogia Juris poena in latrones, *Const. Crim. art. 137.* statuta, ad Assassinos quoque extenditur, iique tanquam latrones puniuntur; Ita & in foro Saxonico Assassinii, qui pecunia accepta vel in spem remunerationis aliquem occidunt, regulariter rotæ supplicio veniunt afficiendi. *Const. Elect. Sax. c. P. 4. Dn. a Berger in Elect. Crim. p. 112.* etiam si fuerit foemina. Quo & facit Land. Recht, *Lib. 2. art. 13. verb. etliche ermorden die Leute um Geldes, oder Gutes willen, und mit wohlbedachtem Muthe, dieses seynd rechte Mörder, und von den sagt er hier &c.* Idque adeo procedit, ut etiam ob conatum, si modo ille fuerit proximus consummationi delicti, & si ultra tractatum deventum sit ad actum aliquem, immediate ordinatum ad ipsum factum, non quidem præcise ad insultum & ipsam vulnerationem, sed ad minimum tamen, ut e. g. Assassinus concesserit in eum locum, quo transfertur, cui insidiae struuntur, nihilque ibi steterit per assassinium, quo minus consummaretur delictum, solo casu evadente cædi destinato homine, parili poena ad minimum gladii cum rotæ impositione afficiantur tales hequisfimi locatores. *Conf. Farin. Op. Crim. Tit. 14. Qu. 123. & seqq. Carpz. Qu. 19. n. 27. 55. 57. & seqq. ubi n. 63. in medium producit*

D

ducit infigne præjudicium *Dnorum Scab. Lipf.* Hiſce allatis, cauſa datur dicendi de iis, qui Affaſſinos adjuvant, defendunt, hoſpitiſ excipiunt, abſcondunt, aut quocunqꝛue alio modo huic delicto perpetrando adminiſtrant, ſeu ad-
 miniculantur, item, qui literas conductitias ad maleficos, vel literaria colloquia transportant. Iſti omnes Nomina-
 tione auctorum minimè ſublevantur, ſed potius non ſo-
 lum de Jure Canonico *a. C. 1. d. Homicid. in 6to ultimo ſup-
 plicio ſubjacent conſ. Eyb. in Diſſ. d. Affaſſ.* ſed & Jure Noſtro
 parili mercede donantur, ut Affaſſini, ſcilicet pœnæ rotæ,
 aut gladii cum impoſitione rotæ. *Damhoud. Pr. Cr. c. 83.
 n. 6.* Hactenus de Affaſſinis, nunc quæ Affaſſinatorem
 pœna maneat, ſilentio præterire non licebit. Tantum igitur
 abeſt, ut ipſi aliquid conducat, ſi ad autores & occi-
 ſores ipſos provocet, ut potiùs ſimul capitali ſupplicio puni-
 atur, & cadaver gladio puniti rotæ imponatur. *a. O. C. a.
 137. Illuſtr. Menck. in Uſu Theor. Pr. ff. p. 1568. n. 14.* Ni-
 hilque intereſt an vulnerare tantùm juſſerit, & Affaſſinus
 è contra interfecerit, nihilominus hic & iſte pœnæ ordi-
 nariæ ſubjacent, quippe unum idemque eſt, occidat quis,
 an dolo malo mortis cauſam præbeat. *L. 15. ff. ad L. Corn.
 de Sicar.*

§. XVI.

Eadem ſeſe plane res habet cum incendiariis condu-
 ctis & conducentibus, quibus denegatur facultas, ſe per
 nominationem autoris invicem defendere, imò horum
 conatus, utut nullum proſus damnum inde fuerit datum,
 modo ad actum proximum pervenerit, ut materiam igni
 concipiendo aptam jamjam inflammaverint, vid. *Carpz. P.
 I. qu. 39. n. 39. 40. & ſeqq.* ordinaria ignis pœna vindicatur, uti
 pronunc. *Fac. Jur. Lipf. M. Sept. 1721.* idque non ſolum de
 Jure civili, per *L. 14. ff. d. L. Corn. de Sic.* ſed & Saxonico, *Conſt.
 Eleſt. 17. P. 4.* verbis: *Mord-Brenner, ſo die That noch nicht
 vollbracht, ſind nichts weniger mit dem Feuer, auch die, ſo ſolches
 vollbracht, oder Vorſchub thun, mit dem Schwerdt zu ſtraffen.*
 Ubi conducentibus æque ac adjuvantibus loco ignis, gla-
 dii

dii poenam attribuere lubuit Serenissimo Legislatore vid. de cetero Ord. Crim. art. 125. & Regis Electorisque Saxoniae Potentissimi General-Verordnung, wie die Feuersbrün-
 ste abzuwenden etc. nec ex damni reparatione reus mitio-
 rem poenam sperare potest, ob generalem dispositionem
d. art. 125. Ord. Crim. addita ratione in Const. Elect. 17. P. 4.
 allata, verb. Nachdem denn solche Missethat etc. Et ut poena
 ista affligantur incendiarii perinde est, sive proprio motu,
 sive ira & offensione precedente delictum hoc commis-
 sum fuerit. Non enim hic iratus in licitis versatur, sicut
 is, qui moderamen inculpatæ tutelæ ira commotus exce-
 dit. Offensus aliter se vindicare potuit, quam admissione
 tam atrocissimi criminis, quod species defensionis dici
 nequit. *Carpz. P. 4. c. 17. def. 9.* sic rursus nominans auto-
 rem offendentem nihil operabitur. Imo nec heredibus
 a damno a defuncto, licet poenam corporis afflictivam per-
 pessus, incendiis dato reparando liberi maneant. *Illustr.*
Mencken. in Disput. de Reo ejusque herede ex delicto etc. ad re-
situtionem obligato.

§. XVII.

Qui venena mala vendit vel alicui suppeditat, venefi-
 cii reus fit, si id faciat hominis necandi causa. *L. 3. pr. ff.*
ad L. Corn. de Sicar. unde nominando autorem eminentem &
 accipientem talia venena & perimentem homines a pœ-
 na non redditur immunis. *Coccejus de Sicariis & Veneficis.*
 Criminis enim hoc casu fit particeps imo causa principa-
 lis, sine quo veneficium non fuisset consummatum. Quam
 ob rem eadem poena hic locum invenit, quæ Legis Cor-
 nelia de sicariis, quæ est capitis. *§. 5. Inst. de Publ. Jud. L. 1.*
§. 1. L. 3. pr. & §. 5. ff. ad L. Corn. de Sic. L. 28. §. 9. ff. de Pen.
 Hodie ex Ord. Caroli V. poena veneno homines necandos
 curantium est rota in masculis, in feminis suffocatio. *Const.*
Crim. Art. 130. Si autem plures distinctis vicibus hoc mo-
 do perierint, reos ante rotæ contusionem, prius forcipi-
 bus candentibus adurendos vel traha ducendos ad suppli-
 cium

cium jubet Const. Crim. d. Art. 130. ibi: Doch zu mehrerer
Surcht anderer &c.

§. XVIII.

Transitum jam facimus ad crimen falsi, & in quantum hic exulet nominatio auctoris perpendemus. Quando quis adhibetur ad testamentum scribendum, & sibi vel suis hereditatem, legatum vel fideicommissum adscripsit, etiam volente testatore, is falsum committit. *L. 14. ff. ad L. Corn. de falsar. L. un. C. de his. qui sibi adscripsit. Brunn. ad d. l. 14. ff. neque ab hoc nominando autorem testatorem se purgare potest. Parum quoque imo nihil proderit nominanti autorem, cui ab hoc falsum instrumentum in calamum dictatum fuit, sed dictitans & conscribens falsi poena tenentur. Damhoud. in Pr. Crim. 125. fol. 198. Sicut talis casus Anno 1720. coram Senatu Lipsiensi contigit, ubi, dum quis a falsum documentem producente ad probandam ipsius innocentiam & ignorantiam invincibilem, in testem defensionalem vocabatur, forte fortuna evenit, ut testis ipse sponte sua confiteretur se documentum istud falsum conscripsisse, idque a pristino Domino suo, cui a servitiis fuerit, in calamum dictatum fuisse, a quo deinde producens istud bona fide & ignoranter accepit. Sicque factum, ut conscribens carcere puniretur, dictitans vero dominus, tanquam verus falsarius usque ad hunc diem in Inquisitione hareat.*

§. XIX.

Falsum pari modo committit, qui falsis instrumentis ab alio confectis dolo malo utitur *L. 13. §. 1. ff. ad L. Corn. d. Fals.* Nec minus idem committit, qui mensuras & pondera falsa ab alio confecta usus sui gratia possidet. *Carpz. Pr. Crim. P. 2. qu. 93.* Hi omnes nominando autorem, qui confecerit falsa, à poena vel fustigationis, vel relegationis, vel carceris, vel pecuniaria, pro modo delicti & damni dati infligenda, non absolvuntur. Sic modii falsi Possessorem Inquisitione & poena dignum judicavit Collegium Facultatis Jur. Vitebergensis, referente Dn. à Berger *El. Crim. P.*

II. Obs. st. Constat porro de Teste, quod non solum ipse falsum committere possit, sed & qui testem producit *p. L. 9. §. f. ff. ad L. Corn. d. Falsit.* Siquidem committitur hoc crimen subordinando, idque si Testes vel ab initio coemi, vel ex post facto corrumpi & ad falsum dicendum se persuaderi & deduci sinant. *L. 1. pr. §. 1. ff. ad d. L. Const. Crim. 68.* vel etiam si quis falsi testis dicto utatur, vid. Müller. *ad Struv. Exercit. 49. L. 48. Tit. 10. §. 71. Tit. 2.* Cum igitur hisce modis & Testes & iisdem utens in pari turpitudine versentur, neuter alterius facto se excusare nec alterum in sui defensionem autorem allegare potest.

§. XX.

Egregium ad nostrum thema facientem declarat eam sanctio Constantini in *L. 1. C. de Fals. Monet.* ubi ad ignorantiam suam vel autorem provocare non conceditur ipsi, in cujus domo vel fundo moneta adulterina cuditur, quippe nihilominus domus vel fundus fisco vindicatur, quoniam non facile, qua domi geruntur, nescire licet. *L. 8. §. b. C. de Repud.* Sic & in conscios hujus criminis illudque non manifestantes eadem poenâ animadverti jubet Imperator Constantinus in dicta lege, quâ tenentur fabricatores falsa moneta. Tenentur itaque non solum ipsi ex vitiosa materia eudentes, sed & auxilium & opem praestantes, stando in excubiis, follem trahendo, vel ignem sufflando, poena, qua *L. 2. Cod. de Fals. mon. & Ord. Crim. Caroli V. art. 111. Sententia post 22. sub titulo von falscher Münze* ignis determinata est. *Carpz. qu. 42. n. 22. 68. 69. 70.* Eadem quoque poena secundum rigorem dicta Carolinae irrogatur illi, qui falsam monetam expendit, licet non fabricaverit, modo scienter & dolose illud fecerit. Clafen. *ad art. 111.* Sicut hocce casu, quum Lipsiæ rusticus quidam, Hansß Hencken) deprehenderetur, qui scienter & dolose falsam monetam, einen Kayser Thaler und fünfzwen Drittel Stückfen) expendierit, licet autorem suum, præprijatis magistratus sui vice fungentem, nominaverit, a quo illas expendendas acceperit, nominatusque autor, quod ipsi hæc



species suppeditaverit, inficias ire non potuisset, nihilominus sexennii relegatio a Dominis Scabinis M. Febr. 1719. dictabatur, eaque a Facultate Juridica, non attentata defensione Inquisiti, subsequenti Mensè Martio confirmabatur. Nec dissimili ratione coram laudato Prætorio Lipsiensi ob expensas falsas monetas verula malæ famæ Anna Barbara Büttringen, insuper habitâ Nominatione autoris, torturæ subijciebatur. Et ita omnes hujusmodi persona Nominatione autorum planè nullum sibi afferunt defensionis momentum. Neque etiam suspicionem & indicium falsæ monetæ, nominando autorem, aliquis declinare potest, penes quem instrumenta ad cudendas monetas apta insuperque materia vitiosa, jamjam ad cudendum præparata, stannea, plumbea, sive cui plurimum æris admixtum est, reperitur. Carpz. *Qu. 122. n. 34. id. Qu. 42. n. 21.* Imo talis simpliciter habendus pro falsario. *Zang. d. Tort. C. 2. n. 226.*

§. XXI.

Sic quoque non effugit quis præsumtionem hæretici, penes quem reperti sunt hæretici libri, licet nominet autorem, a quo acceperit. *Hipp. de Marfil. Pr. Crim. §. dilig. n. 92.* Pariter ab indicio Magiæ neque pœna liberatur, in cujus adibus, cista, conclavi reperiuntur res magicæ vel de magia suspectæ, ut sunt pixides, unguenta, pulveres, membra humana, interfecti infantes, signa crucis, sanctorum reliquiæ, hostiæ, imagines cereæ acubus transfixæ, venena vel herbæ malignæ, libri magici, bufones, quos in ollis alunt sacratis hostiis, pascent, baptizant. &c. *conf. Besold. Thef. Pr. voc. Heyen. Bodin. de Mag. Damon. L. 2. C. 8. §. L. 4. C. 2.* etiamsi probare paratus sit autorem, qui vendiderit, commodaverit, deposuerit, vel alio modo ibi reliquerit res istas.

§. XXII.

Neque tandem alterius tanquam autoris factum defensionis loco allegare potest provocatus in duellis, si comparuerit; sed æque provocans ac provocatus æquali pœna

na afficiuntur non solum Jure Saxonico Electorali ex *Mandato Regio contra duella de An. 1706. & An. 1712.* Sed etiam Jure Imperii per *Edicta Ferdinandi III. de An. 1661. Leopoldi I. de Anno 1667. item die Käyserl. Resolution wegen des Reichs Gutachten wegen der Duelle 1668. Gallico, Brandenburgico, jx. Edicta de Ao. 1652. 1688. & 1713. Hassico, per constitutionem 1660. promulgatam.* Neque etiam secundantes, ut audiunt, Duelli auctorum facto liberantur a pœna, sed eadem ac isti tenentur. conf. *Mand. Reg. Elect. Sax. de Ao. 1712. §. 47. & Brandenburg. de Ao. 1713. Art. 9.* Imo tenetur æquali cum provocato pœna, qui duellantem, haud homicidam, hospitio excipit, occultat, sive ad fugam adjuvat *d. Mand. Sax. §. 44.* id vero scienter Homicidæ exhibens ultimo supplicio æquali cum provocante *ib. §. 45. & Edict. Brandeb. Art. 8.* Minus pariter iis subvenitur Nominatione auctorum, ut a pœna graviore immunens reddi possint, de quibus innotescit, qui ad duellum ullo modo vel ministrando vel apportando arma & aliam suppellestem, vel tenendo equos, aliquid fecerint. Et hoc sane eousque procedit, ut neque domesticis à publico opere, neque spectatoribus sese a pœna carceris excusandi concedatur occasio per nominationem auctorum criminis. *alleg. locis cit. §. 48. 49. & Brandeb. art. 9. & 10.*

§. XXIII.

Plura superaddi possent exempla delictorum huc facientia, in quibus nempe Nominationi auctoris omnis denegatur facultas. Facit huc crimen Repetundarum, in quod incurrit Judex, si per suos domesticos quid justitiæ promovendæ causâ acceperit, quia æquum esse censetur, ut eorum culpam factumque præstet, quos debuisset bonos eligere, suspectos observare, corruptos coercere *L. 1. C. de L. Jul. Repet. arg. L. 4. §. 2. ff. de offic. prov. Judex ergo luit pœnam huic delicto præfinitam, si vel maxime ad domesticos suos tanquam auctores delicti provocet. Sic caupones & alii, qui ex illicitis hospitum suorum ludis quantum trahunt, aut solummodo ludos veritos permiserunt*

in

in suis adibus, pœnis arbitrariis hodie sunt obnoxii, licet ipsimet ludum non exercuerint. Imo Receptatores ludentium *ix. L. 1. §. 2. ff. de Aleat.* eâ pœna coercendos esse statutum, ut id, quod lusus tempore passî sint, sive in damno, sive in injuria consistat, vindicare nequeant: Quin & juxta *L. ult. C. de Aleat.* domi eorundem publicentur. Clericus autem, etiamsi tantum spectator ludi vetiti fuerit, tres annos ab officio suspenditur. *Authent. Interdicimus C. de Episc. & Cleric. confer. in saxon. art. general. 16.* Ita ut nulli ex istis omnibus Nominatio auctoris quicquam proficiat. Sic de delictis, quæ dicuntur, pro amico aqualiter statuendum, quod, qui amicitia causa aliquid commisisse dixerit, hac autoritate nihil sane sibi conciliet adminiculi. Innuît enim rectæ rationis dictamen, quod major honestatis habenda sit ratio, quam amicitia, adeoque istius respectu illa violari non debeat. *Grot. L. 1. c. 2. d. 1. n. 3. conf. Joh. Schulzii Disput. de delictis pro amico.* Sed temporis & spatii angustia impedimento est, hæc singula uberius excutere. Silentio tamen prætermittere nolimus propter maximam Nominatiõnem cum Litis Denunciatiõne intercedentem propinquitatem, inanem esse conatum eorum, qui in causis criminalibus, vel pœnalibus litis denunciatiõnis remedio sibi prospicere satagunt. Litis enim denunciatiõni solummodo locus est, quando aliquis regressu quodam & actione adversus alterum ad indemnitatẽ præstandam tendente uti potest, & suscipitur hæc litis denunciatio eo fine, ut regressus permaneat salvus; Sed in delictis unus delinquens alteri delinquenti indemnitatẽ præstare nulla ex parte est obstrictus. Ipsemet recorder, Advocatum quendam magni nominis sibi maxime inconcinne & infeliciter hoc remedium aliquando vindicasse. Quum enim instrumenta quadam summam pecuniæ plus, quam quadraginta millium thalerorum respicientia exhiberentur in Præfectura Lipsiensi eo fine, ut copia vidimata horum conficeretur, animadvertente vero Judice in documentis hisce chartam signatam non fuisse ad-

adhibitam, mulcta trecentos imperiales excedens exposceretur ab exhibente hæc instrumenta, defensor ejus anterior hujus declinandæ studio nonnulla allegabat, præcipue vero litis denunciacione Principali suo prospicere, eumque satis tutum opinabatur, dum Tertio conficienti & conscribenti hæc documenta litrem denunciaret. En vero, quum contra naturam hujus causæ litis denunciacionis susciperetur sine scopo jaculatus fuit vir iste consultissimus. Neque tamen navim, ut ajunt, ad scopulos intulit; Sed remansere post obitum ejusdem subsecuto defensori alia media defensionis & innocentia, quibus Perillustrem Possessorem horum documentorum eximere licebit mulctæ ipsi antea dictaræ.

CAP. III.

IN QVIBVS CAVSIS LOCVM HABEAT.

§. I.

Equidem ex iis, quæ in capite præcedenti adducta sunt, elucet in causis criminalibus nominationem auctoris non esse admittendam, nequam tamen statuendum, regulam esse istam universalem, potius exemplis subsequenibus edocebitur, nominationem auctoris vel omni vel pœnæ ordinaria tollendæ, vel inquisitioni removendæ sufficere.

§. II.

Sic de dorminente delinquente constat, quod à pœna regulariter immunis sit, cum dormientis factum potius sit factum naturæ operantis, & dormiens alioqui comparetur infanti *L. r. §. 3. de Acquir vel Amitt. Poss.* Hinc stupro, adulterio, incestu cum muliere dormiente commisso, (siquidem à Facultate Medica Lipsiensi, dari somnum arctissimum, in quo concubitus cum femina, ea non sentiente, consumi possit, testimonia prostant,) hæc excusatur à pœna præstito Purgatorio, se somno tam arcto oppressam fuisse, ut vim pudicitia illatam non senserit; stu-

E

pra-

prator vero adulterans & incestum committens tanquam autor delicti solummodo punitur. Exempla ejusmodi adduxit Illustr. de Berger *in Jurisprud. Crim.* unum, ubi virgo sedens nec sentiens fuit vitata: alterum, ubi vitricus antegressis minis: et wolle der Stieff-Dochter einen Vossen thun, in lecto tandem sternentem nec perlentiscentem impragnavit, quam posteriorem, praestito jurejurando, Ordo Vitebergensis à Pratorio Roswinensi consultus absolvit non ab inquisitione tantum, sed etiam ab expensis in inquisitionem factis: & denique tertium, ubi virgo lecto incumbens in sopore solutis vinculis virginitalis vitata & impragnata, per soluto juramento se neque tactum nec actum sensitse, absoluta fuit. Evolvatur Thomasius *de Jure circa somnia* & Adrian Beyer *de eo, quod circa dormientes justam.*

§. III.

Idem exemplum nobis praebet jussus, nam qui justu parentum, quibus parere necesse est, filius vel filia deliquit, in delictis levioribus ad autorem provocare & probato parentum jussu se excusare potest à poena *L. 137. L. 167. §. 1. L. 169. ff. d. R. I. L. 1. n. §. ult. d. his qui notantur Infamia. Lauterb. de Voluntate Tbes. c. 57. Theodoricus in Colleg. Crim. Cap. 1. aph. 27. n. 21.* In atrocioribus autem, imò in atrocissimo quoque crimine patricidii, jussu parentum revelare filium à poena ordinaria asserit Carpzovius *Crim. Qu. 18. n. 45. 46.* Sed tamen hoc cum grano salis & moderamine accipiendum, ut liberi jussu parentum id, vel simile quippiam committentes non in totam, sed in tantum saltem scil. ex parte quodammodo à poena ordinaria, si non quoad gradum, tamen quoad modum & exasperationem poenae excusentur. *L. 4. §. qui filium ff. d. R. M. L. 2. C. d. se pulcro viol. arg. L. 8. C. ad L. Jul. d. vi publ. Test. Carpz. Qu. Crim. 18. n. 52. § 53. add. Wefenbec. add. L. 157. § 169. d. R. J. Menoch. A. J. Quest. L. 2. cas. 354. n. 41.* Enimvero *L. 167. § L. 169. d. R. J.* disponens, quod culpa ejus nulla sit, qui parere necesse habet, indifferentia, minime vero turpia & inhonesta respicit, vel etiam secundum solenniorem distin-

ctio-

tionem in levioribus delictis tantum procedit, ut ignoscatur illis, qui iussa non modo parentum, sed etiam illorum, qui parentum loco sunt, Tutorum, Curatorum &c. sunt executi *L. 157. pr. ff. d. R. J. L. 11. §. fin. L. 12. ff. d. bis, qui not. infam. L. 37. ff. ad L. Aquil.* Quæ de filio ad iustum parentum peccante hæcenus adducta fuere, ex paritate rationis ad subditum præcepto Magistratus delinquentem applicatur. *arg. d. L. 157. 167. 169. d. R. J.* Imo etiam in servo iustum Domini turpem & inhonestum exequenda observanda veniunt. *L. 2. §. 1. ff. d. Noxal. Act. ibi. Nihil deliquisse servum, qui domino iubenti obtemperavit.* Attamen hoc ad servos & famulos nostros aliter non extendendum, nisi in his vis minaque à dominis adhibita concurrant, ubi provocando ad autorem mitigationem poenæ merito sentiunt; *vid. Wefenb. d. l. Ant. Matth. de Crim. L. 84. ff. Tit. 18. C. 4. n. 14.* ubi exempla hujuscemodi obvia sunt. De milite ad iustum Ducis seu superioris sui delincente intra dabitur occatio, verba faciendi.

§. IV.

Testis in Iudicium vocatus & a Magistratu de crimine divulgato interrogatus esset sui, quo alteri factum turpe imputat, non patitur poenam, quia iste non sponte, sed ad mandatum Iudicis deposuit, cui si inobediens ad testificandum compelli potest. *L. 8. ff. d. Test. §. Tor. Tit. X. de Testibus* idque fecit quod sui est officii, hoc vero nemini damnosum esse debet. *L. 7. ff. test. qu. aper.* animusque injuriandi cessat, si itaque alter, contra quem testis deposuit, injuriarum agere vellet, ad iudicem testis, tanquam ad autorem, provocare potest. Estque eadem ratio delatoris juramento ad denunciandum adstricti, qui, si certi criminis aliquem reum dixerit, licet postea hoc non probetur & inculpatus innocens reperiatur, non videtur dolo malo denunciaffe, quia, quicquid agit, non volens agit, sed momente officii sollicitudine, cuius etiam necessitas eum in omnibus excusat *L. 167. j. L. 137. d. R. J. L. 5. §. 13. §. L. 2. C. de Delat. Bald. Conf. 351. Lib. 5. quo nomine & Titulo*

lo conspicui sunt in Jure nostro Irenarchæ, ob quietis pacisque concordiam ita dicti, *L. 6. §. 3. ff. ad Sct. Turpill. L. 6. ff. d. Custod. Reorum.* Curiosi seu Curagentarii in *L. 1. C. Theod. de Curiosis Stationarii, tot tit Cod. Lib. 12.* Speculatores in *L. 6. ff. d. Bon. damn. qui omnes in L. 63. ff. ad Sct. Turpill.* appellantur Nunciatores, iique necessarii, qui officii ergo delicta haud dissimulare debent. Et sicuti in numerum necessariorum propter Legis necessitatem quotammodo computandi sacerdotes; ita & illi, qui adhibitis admonitionum gradibus aliquem pro concione publica reprehendunt, non tenentur injuriarum, sed ipsum, in quem invehuntur, tanquam autorem tuto allegant, Vid. *Simon de Actione injuriarum adversus sacerdotes competente.*

§. V.

Licet vero, ut supra Capite II do monitum, libellos famosos seu Pasquillos legentes & invenientes, non vero statim comburentes, dilacerantes aut magistratui offerentes, sed dolose in publicum proferentes eidem pœnæ, quam & patitur auctor subijci debeant, id tamen hodie secundum observantiam forensis in divulgatore & inventore, modo indicia & præsumptiones se auctorem non esse diluat & removeat, temperatur. *Carpz. Qu. 98. n. 17. cum seqq. & Struv. Ex 48. tb. 79.* Itaque pana mitior obtinet. *Carpz. Pr. Crim. P. 2. qu. 98.* Levior etiam pœna eum manet, qui pasquillum ab alio compositum ex quadam curiositate, ut inde exemplum retinendi non divulgandi animo sumeret, descripsit. *Menoch. d. A. J. L. 2. c. 3. cas. 263. n. 40.* Nullam vero prorsus incurrit pœnam Bibliopola ementes in Nundinis scriptum, quod pro famoso habetur libello, tum ob defectum doli, qui explicita, publica, nec non mutua librorum emtione non præsumitur, sed aliunde probari debet, tum quia ipsi bibliopola non tenentur singulos, quos emunt, libros perlegere, cum finis eorum sit, libros divendere & quidem lucri causa, unde facit pro iis præsumtio, quod non tam nocendi animo, quam res & negotia sua agendi libros istos, qui pro famolis habentur, eme-

emerint. Colerus *p. i. Dec. 154. n. 6. § 7.* Quinimo nominans & indicans autorem libri famosi seu Pasquilli primum pro arbitrio Judicis accipit *L. 5. §. fin. ff. d. Injur.* quod dabatur olim ex bonis istius aitoris, vel etiam libertas pro pramio. Brunn. *ad L. 9. ff. de Inj. n. 8.* ob publicam utilitatem, ut allicerentur confcii ad detegendum crimen.

§. VI.

Equidem incarceratus delinquens, si carcerem effregerit & ipse reus sit criminis capitalis, ultimo supplicio punitur *L. 1. ff. de Effract.* modo hujus prius convictus sit: Lauterb. *ad tit. ff. d. Effract. p. 676.* Illustr. Lud. Menck. *in Theor. § Pr. ff. b. t. p. 1507.* sin vero delicti non capitalis ergo in vinculis detentus fuerit, mirius punitur, *arg. L. 1. ff. de Effract. & L. 13. ff. d. cust. § exhib. reor.* Petr. Theod. *in Colleg. Crim. c. 3. tb. 16. lit. d.* His in casibus hodie econtra obtinet poena arbitraria, & nisi aliud crimen accedat, ob solam effractionem ultra fustigationem non potest perveniri; Sed enim vero ubi vel injuste vel indebite incarceratus, vel periculum incendii adsit, vel alias in evidenti mortis periculo injuste positus, dum iniquum Judicem justis examinationibus timeret, & etiam de carceris injusticia constat, nec tamen potestas superiorem judicem adeundi conceditur, impunem plane esse effractionem, & judicem pro autore omnis mali reputandum, attestantur Doctores Criminalista. Et ubi etiam non ab ipso incarcerato vis illata carceri, sed vel a Custode seu a Commentariensi, vel ab extraneo, aufugiens his casibus hisce nominatis autoribus excusatur, levi poena ipsum manente. Dn. Jo. Joach. Schœpfer *in Synops. Jur. Tit. ff. d. Concess. u. 17. pag. 724.* & Georg. Ad. Struv. *in Syn. Jur. Civ. Exerc. 48. tb. 107. p. m. 931.* nulla habita ratione fallacissimi argumenti a fuga ad diffidentiam causa, multo magis bene attenda doctrina Carpz. *Pr. Crim. P. III. qu. 120.* Nic. Bœerij *Decis. 215. n. 29.* Andr. Gail. *L. 2. Obs. 109.* Joh. Mascard. *d. Prob. Vol. 2. Concl. 819.* statuentium, quod fatuus sit, qui cum in statione libera innocentiam deducere possit, pro libertate servitutem eligat. Et potius oblata

oblata commoda occasione metu carceris & vexationis, quam conscientia delicti quis aufugisse videtur. *Mynf. Cent. 6. Obs. 98. n. 2.* Quippe radium carceris inter sufficientes causas discessus computatur, quia scilicet carcer cruciatus quidam corporis est, & lata significatione tormentum comprehendit, adeoque mirum non est, si quis quovis modo evadere laborat, maxime si diu in carcere detinetur. *Reyger. in Thes. Jur. T. 1. verb. Carc. n. 26.* *Dn. Petr. Müller. in Disp. de Fuga C. 2. §. 6.* Et sic ignoscendum ei, qui evadendi occasione oblata usus est. *Brunn. ad L. 1. ff. de effract.* Iste vero, qui adductis posterioribus duobus casibus auctor effractionis est, Commentariensis, sive custos carceris, si dolum admiserit, eadem poena, quam meritus est is, qui aufugit, afficitur, *L. 4. C. de Cast. reorum*, quam tamen ut supra dictum hodie regulariter ultra suffugationem non extenditur. *Mand. Reg. El. Sax. Noviss. Duell. d. d. 2. Julii 1712. §. 56.* *Excell. Dn. Mencken. in Theor. & Prax. Pand. p. 1508.* *Dn. Georg. Beyer ad Ord. Crim. art. 180. p. 221.* Sin culpam, arbitrarie, pro qualitate culpæ punitur. *L. 8. 12. ff. de Custod. reor. Ord. Crim. art. 180.* *Dn. Beyer addict. art. pos. 2. p. 221.* Extranei effractio pro ratione circumstantiarum & facinoris vel pro specie fractæ pacis publicæ habetur, & tunc gladio punitur. *Conf. Carpz. in Proc. Crim. qu. 35. n. 39.* vel si sine vi armata facta fuerit arbitrarie tantum punitur. *Arg. L. 1. §. fin. ff. de Effract.* *Carpz. in Proc. Crim. qu. 3. n. 85. & 96.*

§. VII.

Cessat poena capitalis adulterii, si alter conjux conjugem adulteram prius malitiose deseruerit, & quidem indistincte sive corpore, *Carpz. Qu. Crim. 53. n. 15. 16. seqq.* nulla honesta causa coactus nec impeditus, sive animo diutius abfit, i. e. si scivens in conjugem istam à se abigeat, vel debitum conjugale prestare recuset. *id. Carpz. qu. 61. n. 21.* *Excell. Dn. Troppaneger Diss. de mitig. pena adulterii ob deneg. concub.* Quum enim uxores conjugalis istius beneficii semel participes factæ contra naturam fervorem difficul-

ficulter resistere possint v. *Nov. 2. c. 3.* & maxima in eo constituta uxorum cupiditas. *L. 2. C. d. Indict. Vid. coll. Nov. 39. c. 2.* maximumque ac præcipuum earum munus concipere & conceptum tueri, *L. 14. §. 1. ff. de Edil. Edicto.* maritus uxorem suam deferens, vel in istam læviens & conjugale debitum detrectans sciens hujus concupiscentiam, hoc ipso disponit quasi eam, ut fiat adultera; Et sic iste auctor delicti dicitur, occasionem enim damni dans ipsum damnum dedisse videtur; *Boer. Dec. 197. n. 15.* unde uxor liberatur à pœna adulterii ordinaria. Nec minus marito amplexus & corpus suum denegans, aut aliàs istum deserens uxor facit, ut libido cogat virum aliam appetere, quam dum appetit crimine adulterii sese commaculans provocando ad uxorem suam, tanquam autorem criminis, pœnam expectat extraordinariam. Quare marito, in quem jus ac potestatem sui corporis transtulit uxor, non tantum amplexus non denegare debet conjugales. *r. Corinth. 7. v. 4.* sed etiam eidem modestè obviam ire dicendo: *Domine adsum, impera quicquid vis, nec tibi ero in mora, neque latebrosè me abs tuo conspectu occultabo.* *Plaut. in Trinum act. 2. Scen. 2.* Liberatur quoque à pœnâ adulterii ordinaria solutus cum conjugata meretricio more vivente, qui rem habuit. *L. 22. 29. C. ad L. Jul. d. adult. L. 13. §. 2. ff. d. adult.* *Carpz. in Proc. Crim. Pr. 2. qu. 57.* ista enim autor delicti & pellexisse adulterum præsumitur. *Brunn. ad d. L. 22. C. ad L. Jul. Richter P. 2. Dec. 88. n. 51.* ad quam exceptionem à Serenissimo mulctam 20. floren. dictatam esse *Granzius in Defens. Inquis. P. 2. p. 342. n. 11.* attestatur. Quod tamen secus in Electoratu Saxonix per *Decis. 83.* ibique *Philippi*, si intercessio & remissio conjugis non superveniat; sic etiam pœna mitigatur adulterii propter separationem factam à thoro & mensâ. *Bened. Carpz. P. 2. qu. 61. n. 53. seqq. & qu. 60. n. 62.* conf. *Bardili Dissert. Jurid. de separ. Cobabit. §. 32.* Inde conjugi adultero, quod ad separationem innocenti, solam perpetuam relegationem, nocenti verò fustigationem, & correo soluto tantummodo

do perpetuam relegationem dictari docet Dnus à Berger
in Oecon. Jur. p. 823. not. 13. item Joh. Brunnem. *Cent. 3. Dec.*
96. Ratio hujus asserti utique insimul in eo collocanda,
 quod conjux separans se ab alterâ causam dedisse censetur
 huic adulterio, adeoque veluti autor ejusdem existit. Mi-
 tigatur quoque pœna adulterii ordinaria ob causam impo-
 tentiæ coeundi alterius conjugis. Carpz. *P. 2. qu. 61. n. 14.*
seqq. Et pari ratione pœnæ ordinariæ statuenda impedi-
 mentum avertit conjux ob furorem, lepram, vel alium
 morbum fonticum, eumque continuum, conjugi suæ mi-
 nus cohabitanda. Carpz. *qu. 61. n. 30. seqq.* Excusat etiam
 idem supplicii genus propter alterius conjugis conditio-
 nem seu vivendi rationem culpabilem e. g. quando altera
 conjux prius tœdus conjugale violavit, Carpz. *qu. 55. n. 70.*
seqq. & qu. 62. n. 74. existente tunc causâ dissolutionis & sub-
 lata formâ conjugii, Id. *qu. 61. n. 74. 75.* paria enim delicta
 mutua compensatione tolluntur. *L. 39. §. 47. ff. solut. Matr.* Mo-
 do utraque pars de adulterio confessâ vel convicta fue-
 rit. Carpz. *d. l. n. 47.* Mitiori pœna dignus cum illa con-
 cumbens, quam antea quoque adulterii ream fuisse ac
 idem crimen aum aliis perpetrasse constat: cum persona
 conjugata jam antea quoque crimine adulterii commaculata
 respectu alterius personæ adulterantis pro soluta ha-
 beatur, vid. Carpz. *Quest. Crim. 57. per tot. nec non literæ res-
 ponsoriæ Dnorum Jctorum Wittebergensium super hoc casu a Dnis
 Seabinis Lipsiensibus consultorum.* quas verbotenus refert Hart-
 mann. *Pistor. Obs. 32. n. 59.* Inscius quoque uxoris suæ fo-
 rorem in lecto suo deprehensam cognoscens excusatur
 ab adulterio in *C. 6. 34. Quest. 1. §. 2.* illa vero auctor delicti
 pœnam luit. Ignoranter equidem delinquens caret
 dolo, sine quo locus non esse potest pœnæ, nedum ordi-
 nariæ ejusvis delicti, vera quippe ac divina prope omni-
 um sententia: delictum sine dolo commissum nunquam
 puniri. *L. 1. ff. ad L. Corn. de Sic. L. 5. ff. L. 10. L. 40. ff. d. Pœn.*

§. VIII.

Quam de adulterio nobis fuerit sermo, an non in cri-
 mine

mine bigamia aliquod occurrat exemplum auctoris delicti cum successu nominati expendere iuvabit. Tale verò in promptu est, nam si mas, vel femina, cum alterius uxore vel marito matrimonium ineat, ignorans personam esse conjugatam, ab omni poena immunis declarandus. *Const. Elect. 20. §. fin. verb. Und der unschuldige Theil. Joh. Brunnem. in Proc. Inquis. c. 9. n. 44. Dn. à Berger Elect. Crim. p. 179.* Persona vero prius conjugata, conscientia & auctor criminis capitali supplicio punitur, quae tamen poena mitigatur ob intercessionem partis innocentis extra & in Saxonia Electorali. *Illustr. Dnus a Berger d. l. p. 136. in Orcon. Jur. L. 3. Tit. 11. p. 328. Illustr. Wernherus P. 1. Obs. 157. p. 187. & Obs. 189. p. 321. Illustr. Gribner de intercessione in del. carnis, licet contrarium defendat Carpzovius P. 4. Const. 20. Def. 4.* Sin autem talis persona alterum conjugem absentem esse mortuum certe credat & sic alii nubat, quia testes fide digni juraverunt illum obiisse, expers manet omnis poena. *Nov. 117. Cap. 8. & Arch. Hadie Sc. C. de Rejud. Si quidem & bigamia tunc demum intelligitur, si dolo contracta, per Const. Carol. Crim. Art. 121. extantibus autem de obitu testibus cessat dolus, & cum ad hos tanquam auto solvenda. L. 19. C. ad L. Jul. d. Adult. L. 11. & L. pen. ff. eod. add. Carpz. in Resp. Consist. L. 2. Tit. 9. Def. 166. seqq. Imo & uterque contrahentium in bona fide fuerit, sive alterius tantum partis bona fides concurrat L. 57. ff. d. R. N. c. 2. X. qui fil. sint legit. conf. Hahn ad Wesenbec. Tit. de his, qui not. infam. n. 2. ubi prajudicio hae sententia illustratur. Caterum ad easdem causas, propter quas adulterii reos declinare posse ordinariam poenam supra memini, non est dubium, quin in crimine bigamiae provocari possit, siquidem ab adulterio simplici ad bigamiam ceteris paribus argumentari licet, conf. Bened. Carpz. in Proc. Crim. qu. 66. n. 02. in primis vero Illustr. Gribner d. l.*

F

§. IX.

§. IX.

Quemadmodum verò criminis incestus maxima cognatio intercedit cum adulterio & stupro, ita & quod nominationem auctoris attinet, similem quandam rationem animadvertere licet. Quippe criminis incestus rea poena mitiori coercetur, si ad persuasionem & minas patris, cui parere necesse habet, seducta fuerit, nempe fustigatione & perpetua relegatione, *Carpz. Pr. Crim. P. 2. qu. 72. n. 74.* Idque eo magis si simplicitas filia vel imbecillitas aetatis concurrat. *Const. Elect. Sax. 22. §. 23. P. 4. add. Wolffg. Textor. in Prax. Judic. P. 2. c. 12. n. 89.* Pater scilicet hic autor delicti reputatur, quare filia eo facilius hac ex parte nonnihil condonandum. Adjiciendum est & hoc exemplum, si duo fratres ignorantes unam eandemque foeminam carnaliter cognoverint, foemina quidem sciens illos esse fratres eosque admittens, poena fustigationis coercetur addita perpetua relegatione, fratres vero, quorum neuter alterius delictum scivit, nec foemina iis quicquid certum fecerit, poenam stupri scilicet Carceris atficiuntur; eadem hic subest ratio, quia foemina fratrem alterum de concubitu cum fratre peracto certior non fecerit. *Carpz. Pr. Crim. P. 2. qu. 74. n. 96. §. 97.* Qualem casum haut ita pridem coram Judicio quodam Lipsiensi cum allatis circumstantiis, & modo defensionis iisdemque obtentis poenis contigisse novimus.

§. X.

Rapta perque vim ex uno loco in alium abducta stupro ipsi à raptore illato, sive consanguinea, sive affinis istius fuerit, excusatur, imò Jure civili ipsi bona raptoris applicantur. *L. un. C. d. Rapt. Virg.* quæ vero poena, ob odium bonorum ablationis, hodie raro usurpatur, & sic raptor solummodo tenetur poenâ, quæ ipsi tum Carolino, tum Saxonico præscripta, capitali scilicet gladii, *L. un. C.*

de

de Rapt. Virg. Ord. Crim. 118. Daniel. Classen. ad Constat. Crim. art. 118. p. 472. & Matth. Berlich. P. 5. Concl. 41. Sive abducta fuerit antea meretrix, sive persona honesta. Licet enim juxta alleg. Ord. Crimin. art. 118. verb. unbetleumbde Jungfrauen, raptus requirat personam honestam, adeo, ut excludantur meretrices, in quas hoc crimen non committitur. a. L. un. C. d. rapt. Virg. Brunnem. ad dict. Legem un. C. de rapt. Virg. n. 5. Si tamen meretrici secum abductæ violento modo stuprum intulerit abducens, capitalis pœna ipsam Jure Saxonico manet. Const. Elect. 30. P. 4. Quæ & afficiuntur quisquis raptus est conscius & minister adjutorve extra rapinæ actum vel raptoris susceptor. d. l. un. §. 2. Hodie verò iis, qui auxilium & ministerium præstitierunt, non semper capitalis, sed arbitraria pœna infligitur, unde relegationem quinquennii dictam esse Illustr. Lud. Mencken. in Theor. & Pr. ff. p. 1557. monet, conf. Petr. Theodor. Colleg. Crim. c. 6. apb. 8. n. 21. & 22.

§. XI.

Hic proxime accedit ratio & dispositio Juris in crimine stupri violenti, quod modo tetigisse occasio fuit. Quapropter mulier armis atque minis coacta, licet in confirmationem libidinis consenserit, nominando & de regendo autorem ab omni pœna liberatur, Carpz. Qu. Crim. 75. n. 76. seqq. Imò etiam mulier de nocte adulterata & per vim oppressa, quod non ausa clamare, licet sic ejus metus conditionalis saltem fuerit & non præcisus, minimè tamen ad violentum stupratorem tanquam autorem provocando punitur ut adultera, nec perdit dotem. Vivius L. 2. Decis. 241. n. 36. p. 282. Unde eo magis hac exceptione tutæ sunt, quæ neque consensum suum in libidinem prodidere, nec quicquam intermiscere, quo evadere, vel alias periculum effugere possint. At enim verò stupratores hujusmodi ob attentatum quidem arbitra-

rie, *Ord. Crim. art. 119.* sed ob consummatum capite ple-
ctuntur. *Ord. Crim. art. 119. Const. Elect. Sax. 30. P. 4.* præ-
cipue cum puellas 12. annis minores vi stupraverint.
Const. Elect. Sax. 31. P. 4. Neque expectant mitigationem
pœnæ nisi stuprata intercedat arg. *C. fin. X. de Rapt. Carpz.*
P. 4. Confit. 30. Def. 7. Joh. Brunnem. d. Jur. Eccles. L. 2.
cap. 1. §. 27. p. 700. Sigm. Finckelth. Obs. 114. ibique Præju-
dicium.

§. XII.

In capite præcedenti nonnunquam homicidis nullum
præsidium in nominatione auctoris repositum esse evictum
fuit; Jam vero nonnunquam ad eandem tanquam ad tu-
tissimum asylum eos confugere posse, erit indicandum. Sic
enim, si quis in tumultu plurimum occisus, solus vero au-
tor aliquis nominari possit, & de illo certe constet, tene-
tur autor pœnâ homicidii, ceteri vero, licet armati rixâ
interfuere & simul percusserint, arbitraria saltem multa;
vel carcere, vel relegatione puniuntur. *Ord. Crim. 147. Excell.*
Dn. Wernher. Tir. ff. ad Leg. Corn. de sicar. §. 3. p. 402. & B.
Dn. Beyer ad Ord. Crim. art. 146. & 150. pof. 19. 20. modo
tumultuantes non per conspirationem occiderint, ut
jam supra monitum, hoc enim casu omnes capite privan-
tur, sive unus sive omnes vulnera infixerint, & sive de
auctore vulneris lethalis constet, sive non. Ordin. Crim. art.
148. Illustr. Dn. a Berger in Oecon. Juris L. 3. Tir. II. p. 335.
Sin vero aliqui mere casu fortuito ad tumultum istiusmo-
di advenere nihil cooperati, nec quicquam attentantes,
exceptione auctorum innocentiam suam intactam tuerunt,
nihil adversi experturi. Const. El. Sax. 7. P. 4. ibi: Jedoch
wo es sich befände, daß etliche nicht mit zugeschlagen, sondern
unschuldig wären, die geniesen ihre Unschuld billig. Neque
dubium mihi superesse videtur, quin, licet singuli vul-
neris lethale infixerint, si modo de auctore primi vul-
neris constet, ceteri pœnæ ordinaria eximantur. conf.
Beyer

Beyer ad Ord. Crim. art. 146. § 150. Posf. 23. 24. 25. 26. pag. 188. arg. L. 17. ff. ad L. Corn. de Sitar. utut alii contraria sint opinionis. Mitigat quoque pœnam homicidii, quando reus demonstrare potest, quod occisus fuerit autor rixæ & ipsum prius atrocissimis Injuriis laceffiverit, simulque pugno, baculo vel alio modo insultaverit, ita ut nunc per impetum & iram minus affectatam maxime perturbatus insultantem interfecerit. Vid. Ord. Crim. art. 137. inter surseseh. Mord, und den, so aus Sachheit und Zorn geschehen expresse distingvens. L. 38. §. 5. ff. ad L. Jul. de Adultr. L. 4. C. eod. C. 1. verb. ipsa iracundia calore ducta de his, qui fil. occid. Can. si qua 43. dist. 1. ubi mentio casus scœminæ ex ira pedissequam occidentis. Carpz. qu. 30. n. 19. qu. 68. Hinc merito excusatur, non quidem ut omnis pœna cesser, sed tantum ut ordinariæ eximatur. And. Gail. L. 2. Obsf. 110. n. 15. Philipp. in not. ad L. 98. n. 7. ff. d. R. J. Dav. Mev P. 8. Decif. 118. laudatus Carpz. qu. 33. n. 31. Quomodo vero auctor rixæ demonstrandus, si de hoc per testes vel aliunde clare non constet, quisve ille in dubio præsumendus, leges & Dd. undique docent. Sic enim Ord. Crim. art. 143. verb. in solchen Fällen ist anzusehen der gute und böse Stand jeder Person, attendi vult, ut si aliquis ex pluribus inquisitis, qui tragica tali rixæ interfucere, melioris præ cæteris vitæ & famæ sit, non ille, sed alii quæstioni subijci debeant, semper enim æquum est, ut sinceritas boni nominis bono sit patrocinio: Damhouderus in Pr. rer. crim. cap. 76. num. 29. seqq. Carpz. Qu. Crim. 33. n. 54. Et quod homo natura sua contentiosus, præter morem armatus, in locum, ubi postmodum rixæ facta, se conferens, ab altero alio tempore injuria affectus, præsumatur autor rixæ, indicat Carpzov, P. 1. Qu. 25. n. 38. Manzk. ad Const. Crim. art. 34. Gail. L. 2. Obsf. 109. n. 3. conf. Tob. Granz. in Defens. Inquis. p. 256. n. 1. usque ad n. 40. P. 2. p. 282. n. 37. seqq. ubi fusius legere & discere licet, quæ de hac materia unquam desiderari possunt. Sed quaritur an miles accepta alapa aliquem occidens,



cidens, quum tamen se aliter defendere potuisset, excipiendo, autorem occisum fuisse, a pœna homicidii se defendere possit? quod affirmant Damhoud. *Prax. Crim. arg. n. 3.* Farin. *Qv. 175. n. 362.* Berlich. *P. 4. Concl. 13. n. 67.* add. Richter *P. 5. Conf. 20. n. 9. § 10.* ubi ad dicitur illud Germanorum: auf eine Mautschelle gebiet ein Dolch; si scilicet cum milite agatur, provocat. Siquidem inter milites alapa gravior offensa dicitur, quam vulnere illatio. Farin. *Qv. 105. n. 207.* Et sic quoque quando miles ad mandatum superioris, vel ipsius ducis aliquem occidit, iste mitiori pœna quam homicidii afficitur. Hinc cum aliquando miles gregarius ad jussum cujusdam, officialis locum tenentis, rusticum se proripientem & viam ulterius monstrare nolentem occiderat, Facultatem Francofurtensem pronunciasse, officialem ultimo supplicio, militem arbitrarie puniendum esse: quod in re iniqua & militiam non concernente adeo facilis ad obsequium fuerit, & hanc sententiam executioni quoque datam fuisse Dn. Stryck. *de Imp. fact. ad. C. 5. n. 46.* attestatur. Qua exceptione pro re nata militem ad jussum superioris delinquentem ad sui defensionem & declinandam pœnam ordinariam ubique fieri posse nullum occurrit dubium. In homicidio necessario maximum locum sibi vindicat Nominatio auctoris. Nam cum reus ibidem probare & deducere necesse habeat, hoc ad sui defensionem commississe, omniaque requisita, quæ ad moderamen inculpatæ tutelæ pertineant observasse, *Const. Et. 8. P. 4. L. 2. C. ad Leg. Corn. d. sicar. Ordin. Crim. Art. 139. usque. 145.* sic occisum, tanquam necis autorem indicat & liberatur ab omni pœna. *Ord. Crim. art. 139.* Eadem ratio, si quis defensionem extraneiam aut suorum vitæ & bonorum in se suscipiat, aggressorem postea necando. *Ord. Crim. art. 150.* ibi. so einer zur Errettung eines andern Leib und Leben, oder Guth jemanden erschläget. *Bened. Carpz. Qv. 32. n. 9. § 14.* Georg. Ad. Struv. *Obs. crim. c. 8. Obs. 7. Beyer. ad Ord. Crim. Pef. 4.*

§. XIII.

Mittimus jam homicidium, ac quomodo in crimine Residui nominatio auctoris procedat, perpendere constituimus. Occurrit hic officialis, seu administrator pecuniarum publica, qui ex facto ministri seu famuli sui pecuniam publicam interceptantis obligatur quidem ad restitutionem, nominando vero famulum suum tanquam autorem delicti, ab omni poena se liberat. Illustr. a Berger in *El. Crim.* P. 2. p. 98. qua alias in crimine residui jure civili & Imperii tertia pars interversa summæ L. 4. §. 5. ff. ad L. *Jul. pecular.* Jure Saxonico communi mitior, quam suspendii, Christ. Blumbach. *ad Ord. Crim. art. 170.* Jure autem Saxonico Electorali. *ix. Const. Elect. 41. P. 4. §. Mand. Reg. de An. 1705.* von unvertrauten Guthe, quoties residuum 100. floren. Minicos continet, aut excedit, laqueus, sin vero residuum est 50. floren. majus, sed tamen 100. nondum tangit, fustigatio cum perpetua relegatione. Quippe quum autorem constet peccata & poenam ipsum tenere L. 22. C. de pen.

§. XIV.

Lictoribus etiam Nominatione & Probatione auctoris sese excusandi & purgandi tribuitur facultas, si Maleficum præcipue atrocissimi criminis reum violenter & acriter vel armis resistentem vulnerent, vel plane occidant, ob L. 2. §. L. si quis percussorem. C. ad L. *Corn. d. sicar.* Idque imprimis si ex præpostero Zelo à Judicibus in mandatis acceperunt, ut Maleficum, vel vivum vel mortuum, deneghiter tod oder lebendig, sistant. Sic enim partim ad maleficum, partim ad judicem mandantem provocare valent, ac facti sui nullam luunt poenam L. 4. C. de his, qui ad Eccl. *Gail. L. 2. Obs. 110. Farinac. Qu. 32. n. 39. seqq.* adde Blumbacher. *ad. Ord. Crim. art. 150.*

§. XV.

§. XV.

Rei furtivæ penes aliquem mala fama, præsertim sub clausuris inventæ supra facta fuit mentio, ibique demonstratum, quod ejusmodi occultans & possessor rei furtivæ vix ac ne vix quidem Nominatione auctoris se liberare possit ab indicio, contra ipsum fortiter pugnante, furti, vel ab ipso commissi, vel ope & auxilio ipsius promoti, vel ad minimum scieuter recepti & lucrum afferentis. *L. 2. C. de furt. Const. Crim. Car. art. 43. § 38.* Nunc verò operæ pretium erit deducere, quod possessori rei furtivæ nonnunquam omnem suspicionem delicti nominando autorem purgari detur. Quum enim iniquum foret, si ex sola inventione rei furtivæ aut raptæ vir integer & bonus statim præsumi debeat fur aut latro & propterea torturæ subijci, *arg. L. 5. §. 6. ff. de Re Milit.* Sic multo magis ad nominationem auctoris admittitur, quo nominato & probato, ob cessantem supra §. 7. Cap. 2. allatam rationem necessario & ipsa dispositio dictorum Articulorum 38. & 43. *Const. Crim. cessat.* Nihilque interest, nominet aut probeat ejusmodi bonæ vitæ & famæ possessor autorem in individuo, vel etiam in genere e. g. se res istas bona fide emisse in taberna publica, aut in foro & nundinis, ubi communiter res ejusmodi vendi soleant. *arg. L. pr. §. 1. & 2. ff. ad SCt. Maced. L. 5. C. d. Furtis L. fin. post n. §. ff. d. Quest. Mascard. d. Probat. Concl. 833. n. 1. & 4. Vol. 2. Rol. à Voll. Conf. 45. n. 39. seqq. Part. I.* In quantum enim ultimo in casu gravatur ipsius rei furtivæ possessione, in tantum sublevatur sua bona existimatione, quippe indicia indicii bene absorbenitur. Et ejusmodi vir bonus non præsumitur, quid velle, vel voluisse facere, quod est illicitum & prohibitu. *Barthol. in L. 7. ff. de Comit. inf. Bald. in L. fin. C. de Jur. lib. L. non omnes §. à Barbaris ff. de Re Milit.* Inde nec pro fure habetur, multo minus ex eo solo, quod res apud ipsum, indicium ad
tor-

torturam oboritur. Jul. Clar. *Pract. Crim. §. 21. v. si res fur-
 vata* Rol. a Voll. *diff. Confil. 45. n. 48.* Praesertim hæcce No-
 minatio excusationem præbet, si res reperta est apud ali-
 quem bonæ conditionis, qui solitus est emere & vende-
 re tales res mobiles, illamque palam teneat, e. g. aurifæ-
 ber & alii artifices & opifices, item Proxenetæ, quorum
 quotidiana negotia iisdem cum rebus, quæ furto jam sub-
 tractæ esse dicuntur: Gomez. *Var. Resol. Tom. 3. C. 13. n. 21.*
 Jul. Clar. *L. 5. §. furtum Qu. 21. in fine. Vigel. C. 4. Qu. 1. in in-
 dicio furti Ex. 1.* Sic primum mihi adeunti Praxin judicia-
 riam ante sex annos felici auspicio casus obigit, quo Pro-
 xeneta scemina A. H. coram Concilio Academico Lipsi-
 ensi Criminis Stellionatus rea, quum scilicet ab automa-
 tum fabro, Uhrmacher J. D. G. haud exiguum numerum
 magni pretii horologiorum aureorum & argenteorum,
 quæ huic ad refectioem ab aliis concredita fuerant, oppi-
 gnorandi & procurandi pecuniam causa acceperit, &
 hic consumpta pecunia impar oppignorata reluere fuga si-
 bi consulerit ab insultu dominorum horologiorum, in-
 carcerata per semestre anni spatium detinebatur & ipsi
 per sententiam ab Incliyta Facultate Juridica Lips. latam
 fraudem & imposturam juramento in præsentia Clerico-
 rum præstando purgare injungebatur: At deinceps de-
 fensione a me elaborata, inque ea probata bona vita &
 fama inculcata, & ostensio vero ac solo autore delicti su-
 pra dicto J. D. G. subsequenti sententia Virembergensium
 JCorum non solum ab Inquisitione, sed & omnibus ex-
 pensis plenissime absoluebatur, ipsi adhuc integrum man-
 nente, an injuriam & damna vindicare & repetere velit.
 Et sicuti quoque aliquando accidere potest, ut res furtiva
 in domo alicujus inventa vel a famulis sit subtracta vel ab
 alio, & in ædibus hisce reposita, vel etiam per fenestram
 in alterius Conclave immissa; Manzk. *ad Const. Crim. art.*
36. Carpz. Qu. Crim. 122. n. 46. Ita tantum abest, ut con-
 tra virum bonum & dominum ædium cæco impetu sta-
 tum

tim subsumi liceat, rem istam furto aut rapina ab ipso fuisse sublatam, ut potius nominando famulos, vel alios, quos notitiam istius rei habere credit, ab omni suspicione intactus maneat. Quo haud inconvenienter applicare meretur casus in *L. 4. Cod. d. loc. & cond. allatus & decifus*, quod scilicet domini horreorum & officinarum, qui custodiam promiserant conductoribus, liberentur à suspicione furri, si ista extracta & aliquid inde detractum fuerit, si nominant & indicant custodes. Pertinet etiam huc casus, si scala alterius ad fenestram cujusdam domus ex qua furto res quadam mox ablata sunt posita reperiantur. Hæ enim nullum indicium faciunt contra dominum earundem, si nominare potest autorem doceatque istas scalas v. g. Titio commodasse vel etiam donasse, vendidisse, permutasse aut alio quovis modo possidere desuisse, aut hac nocte subtractas sibi esse. Non enim sufficit indicia & præsumptiones adversus aliquem adesse, sed & rationes & causæ ponderanda insimulque disquirendum, num reus probabiliter eas elidere contrariisque adductis argumentis & præsumtionibus refutare ac tollere queat. *Const. Crim. art. 28. verb. Mehr ist zugegebenen ic. & art. 29. junct. ratione art. 33. in fine. Er könte den solchen Verdacht ic.* Qualis casus nuperis diebus Lipsiæ accidit, ubi scala turri, sub voce Kuhthurn celebri, cujus inhabitantibus nocte præcedenti res furto quadam ablatae erant, apposita, eaque ad virum bonæ famæ pertinentes deprehendebantur; Ille sane cum eas sibi quoque furtive subtractas esse dicat, nihil adversi habet, quod metuat. Cum itaque quis ignoranter scalas vel ferramenta alicui ad furandum commodaverit, nec torturam nec poenam incurrere potest. *per L. 53. & L. 54. §. 4. Verb. sciens ff. de Furt.* Sed tenet ipsa autorem, qui vel nominatione a commodante facta, vel alias jamjam suspectus redditus fuit. Quippe dum commodans animum delinquendi non habuit, neque delictum commisit. *Carpz. pr. Crim. P. 1. qu.*

qu. 1. n. 17. Ubi vero nullum delictum ibi nulla poena, in delictis enim animus & voluntas attenditur, non exitus, L. 14. ff. ad L. Corn. de sicar. Gail. L. 2. Obs. 99. n. 6. Parilis ratio subest, quæ facit, quod contra virum honestum neque statim procedi nec inquiri possit, si apud istum instrumenta effractoria reperiantur vel visa fuerint, cum enim talia multiplici fato ad istum pervenire potuerint, Carpz. Qu. Crim. 122. n. 54. § 57. liberatur à suspitione delicti vel nominando auctorem, à quo ista acceperit, vel simul detegendo causas & rationes delictum a parte ipsius abnegantes, præsertim cum de corpore delicti revera non constet, utpote, quod adesse præsumitur in Const. Crim. Art. 43. ibi. Item so der Diebstahl mit sondern Sperr oder Drechzeu ge geschehen wäre.

§. XVI.

Pariter ac in L. 4. ad L. Corn. de fals. qui falsis rescriptio- nibus utuntur, liberantur innocentiam probantes & eum, a quo illas acceperunt, nominantes. Sic etiam de illo statuendum, qui literas alienas aperuit, putans eas ad se esse datas, forte, quod nuncius aut tabellio has ipsi apportaverit, & idem sibi propemodum nomen sit, ac illi, ad quam litera ista exaratae erant; Cum hoc facto nuncii aut Tabellionis acciderit, & aperiens extra dolum fuerit, itaque falsi reus non fit, sed hisce allegatis absolvitur ab omni suspitione. Menoch. de A. F. Qu. L. 1. Cas. 538. n. 7. Nicol de Passer. de script. priv. L. 3. Qu. 2. n. 4.

§. XVII.

Socium criminis nominando & indicando complicem autorem regulariter nullum consequi immunitatem, extra omnem controversiam positum. Nihilominus tamen aliquando ipsi, cum ex hac nominatione per nul- lam

iam suggestionem & cum omnibus suis circumstantiis facta utile quidpiam in Republicam possit redundare, non solum poenam remitti, sed & istum pramio quodam excipi posse, leges docent. Sic eleganter in L. 5. §. 7. & 8. ff. de Re. Mil. dicitur, Div. Hadrianum rescripsisse: *Quod transfuga, qui postea multos latrones apprehendit & transfugas demonstravit, parcendum sit, licet talia pollicenti nihil promitti oporteat.* conf. L. 1. §. 26. ff. de Quæst. Nec immerito penitus absolvitur, & pro ratione detectæ factionis pramiis quoque donatur, qui Sociorum delicta & machinationes ultero detegit L. 5. §. fin. ad L. Maj. A. B. cap. 24. n. 7. cum nominatione & notitia sic facta, & in ceteros facinorosos inquiri, & probis consiliis ulteriori malo & imminenti exinde Reipubl. periculo occurrî possit. Unde etiam Potentissimus Legislator Saxo in *Mandato wider die Bettler / Land - Streicher und ander böses Gesindel / sub dato Dresden / den 7. Decembr. 1715. §. 9.* clementissime dispositum voluit: Quod si socius furum aut aliorum delinquentium, dumne his jure divino positivo universali poena capitalis constituatur, complices suos indicet, ita ut in custodiam redacti aut plane convinci aut saltem sufficientibus indiciiis gravari possint, plenissima gratia frui, insuper pramio donari & pro qualitate vitæ subsecuræ in terris Sax. tolerari debeat. Quod tamen postea sub dato Dresden am 25. Novembr. 1717. ita restrictum, ut remissionis poenæ & reliquorum gratiæ monumentorum talis nominans aliter gaudere non debeat, quam si ante Inquisitionem & incarcerationem ultero & spontaneo motu homines facinorosos vel socios suos indicaverit; Verba autem *supra dicti Mandati* ita sonant: *Diemeil nun dem Publico an dessen Entdeckung, und daß dieselben zur Hafft gebracht / und zu gebührender Straffe gezogen werden / daran gelegen / dieses Absehen auch dadurch desto eher zu erreichen seyn dürffte / wenn demjenigen / welcher dergleichen ganz*

ße Notte/ oder auch einzelne Personen offenbahret/ diese würdlich zur Gafft gebracht/ und derer bösen Thaten überführet/ oder doch der Beschuldigung halber merklich graviret befunden/ seines selbst eigenen Verbrechens halber Pardon ertheilet würde; Als wollen Wir uns dergestalt und dahin erkläret haben/ daß selbiger wegen seiner Missethaten/ wenn in denen Göttlichen Gesezen keine Todesstraffe drauff geordnet ist/ nicht allein völligen Pardon und Begnadigung/ daferne er solche Verbrecher angeben wird/ erhalten/ sondern noch überdieß/ wenn er selbst mit unter die Diebes-Notte gehöret/ eine absonderliche Vergeltung/ wenigstens 50. Rthlr. aus Unser oder Unserer Vetter Lbd. Lbd. Lbd. Renth-Kammer bekommen/ und bey verspürtem guten Verhalten im Lande geduldet werden soll.

§. XVIII.

Casus etiam satis conspicue prostat, ubi nominando probandoque autorem se immunem Crimini partus suppositi reddit femina. Cum enim contigerit, quod femina a marito atrociter tractaretur, quia ipsi filios non edat, sed omnes filias, quas tamen maximo prosequeretur odio, eademque ex ratione tempore graviditatis facis diras ab isto passa esset minas, si filium non sit paritura; Dum igitur illa non ea intentione, ut vellet intercipere hereditarem forte ad alios pertinentem, sed solum ut se a crudelitate liberaret, supposuerit partum, nihil quicquam commune haberet cum crimine partus suppositi. Unde marito tanquam auctori omnis culpa adscribenda. Nam quod quis ex culpa sua damnum sentit, non intelligitur damnum sentire L. 203. d. R. J. Nec etiam Respublica tali femina quicquam imputare possit, cum commiseratione potius, quam pœna videretur digna, quin imo licet eius

*Dieß angegebene ratio dec
unzulänglich*



ejus etiam hoc casu interesset ne confunderentur jura familia, potius maritus quam uxor fragilitate peccans veniret coercendus.

§. XIX.

Neque tandem incongrue hic allegari meretur casus, quem haud ita pridem coram Judicio quodam pagano circa veneficii ream obvenisse memini, de effectu Nominationis auctoris in processu criminali luculentum exemplum praebens: Rumor oriebatur, rustico quodam nunquam hactenus agrotante repentino modo mortuo, illum veneno enecatam esse, maxime cum e domo istius rustici innotesceret, ipsum praviis convulsionibus & torminibus horrendis obiisse. Hinc Nobilis Justitiarium loci una cum Medico & Chyrurgo ex Oppido prope adjacente exposcebat requirebatque, de sectione & inspectione cadaveris, nec non indagacione & inquisitione in causas & circumstantias sollicitus. Advenientibus istis personis sectio & inspectio rite peragebatur. Et ecce rumor & suspicio haud inconcinne mota fuerat. Inveniebatur enim ventriculus orificio dextro cum intestino duodeno notabiliter inflammatus, cum aliquali corrosione, nec non ipsa frustula arsenici albi ventriculi tunicis tam arte inhaerentia, ut vix avelli potuerint. Et sic nullum dubium supererat, quin Medicus & Chyrurgus omnesque adstantes attestarentur, rusticum veneno fuisse peremptum; Neque etiam difficili opera indagabatur in delicti hujus reum. Quippe statim confitebatur uxor ipsius rustici, se medicinam per vomitus curantem marito attulisse ejus jussu ex oppido, illa vero assumta maritum sic morti per quam infelicissime succubuisset: Quod confessa statim vinculis & carenis injiciebatur de dolo veneficio eo magis gravata

32. art. 37. Const. Crim. Caroli V. quum constabat, istam cum marito rixas & inimicitias aluisse. Postquam vero nomi-

na-

nabat autorem, a quo in pharmacopolio oppidi modo memorati istam medicinam putativam acceperit, simulque provocabat ad testem tunc temporis in pharmacopolio praesentem, quod vomitorium pro marito suo, nec aliud quicquam sibi expetierit, facta requisitione ad senatum loci, ille ad iudicium vocatus inficias ire non poterat, & ad stipulabatur tæminæ de vomitorio dicenti, asserendo insinul se ipsi tale porrexisset, testis quoque prius jurata confirmabat, ulterius addendo deponendõque, quod ipse tunc temporis in dicto pharmacopolio venenum, ut muribus interimendis inserviret, pro semi grosso emetit; Et cum præterea Defensor inculpatæ bono fato notitiam hujus depositionis in tempore adeptus, statim senatum monebat commovebatque, ut non solum hancce testem ad exhibendum illud, quod isto tempore emerit & acceperit in pharmacopolio, adstringeret, sed hoc medico prudenti inspiciendum disquirendumque daret, annon forsitan factò pharmacopolæ accidisset, ut huic, quod inculpatæ porrigere debuisset vomitorium, tradidisset, & vice versa illi venenum muribus perimendis præparatum, hoc negotio suscepto, quod divinabat defensor, non solum in re & veritate ipsa reperiebatur, sed etiam novo à teste præstito jurejurando hoc tantummodo pharmacopolæ factò contigisse, desuperque elaborata a Defensore satis sufficienti deductione pro innocentia inculpatæ, hæc à speciali inquisitione & carcere per sententiam absolvebatur. Et sic felicissimus effectus sistebatur nominando autorem & indicando illum, a quo medicinam istam mortiferam inficie & erronee acceperit.

§. XX.

Supereffent adhuc plura, quæ præsentî materiæ inservientia facili negotio adjici possent, sed ne limites disputationis transiiluisse videamur, filum abrumpimus

mus alia occasione Deo volente ulteriora deducturi.
 Ast votum tamen superaddere non obliviscimur, ut no-
 minandi nobis detur anſa perquam plures, qui nos &
 ſpecimen noſtrum præſens benevolo excipiant & ma-
 gis magisque complectantur affectu, ſic partici-
 pes reddimur noſtri ſuſpirii

FINIS.



Erfurt, Diss., 1725-26

ULB Halle

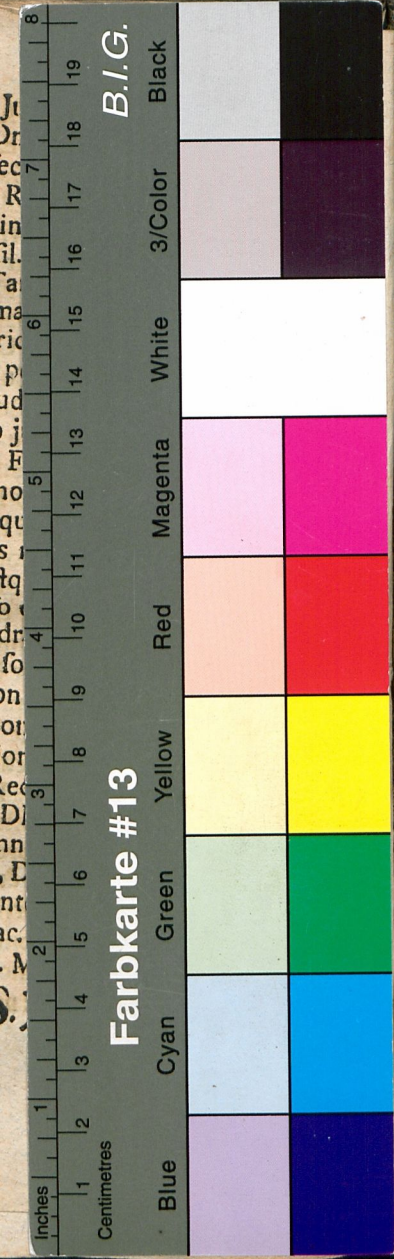
005 367 786

3



VD18





Ros.

1725, 5

7
5

DISPUTATIO INAUGURALIS
DE
**NOMINATIONE
AVTORIS IN CRI-
MINALIBVS,**

QVAM
DIVINA ANNVENTE GRATIA
ET
*INDVLTV MAGNIFICI JCTORVM
ORDINIS*

IN ALMA ET PERANTIQA HIERANA
PRO

**DIGNITATE DOCTORALI
RITE OBTINENDA**

DIE ANNO M DCC XXV.
IN AVDITORIO JCTORVM MAJORI HORIS
CONSUVETIS

PVBLICE DISQVIVISIONI SVBMITTIT
AVTOR

GEORG ADOLPH KÜRZEL,
Advoc.

ERFORDIÆ,
TYPIS GROSCHIANIS, ACAD. TYPOGR.

